

รายงานผลการวิจัย

สัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

1. สภาพทั่วไปและเหตุผล	1
2. ประเด็นการวิจัยและกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย	1
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
4. ขอบเขตการวิจัย	2
5. วิธีการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์	2
6. ประโยชน์ที่ได้รับ	3
7. ภาพรวมของรายงานการวิจัย	3
8. นิยามศัพท์	3

บทที่ 2 กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย	4
------------------------------------	---

บทที่ 3 รายงานผลการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย	9
---	---

บทที่ 4 การพัฒนาระบบการรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลายของกรมบังคับคดี	21
--	----

บทที่ 5 หลักเกณฑ์การจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก (ตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาด้านล้มละลาย)	23
---	----

บทที่ 6 กฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น	26
--	----

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	33
-----------------------------	----

ภาคผนวก	38
---------	----

บทที่ 1

บทนำ

1. สภาพทั่วไปและเหตุผล

กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิและป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บรรดาเจ้าหนี้จากการกระทำของลูกหนี้ และในขณะเดียวกันก็เป็นการให้โอกาสแก่ลูกหนี้ที่จะดำเนินการสะสางหนี้สินเพื่อเริ่มต้นชีวิตทางการเงินอีกครั้ง นอกจากนี้วัตถุประสงค์ที่สำคัญของกฎหมายล้มละลาย คือ การแก้ไขและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการลงทุนที่ผิดพลาด โดยการนำเงินและทรัพย์สินที่ใช้ไปในการลงทุนกลับคืนสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดการหมุนเวียนของทรัพยากรทางเศรษฐกิจไปอยู่ในมือของผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาและใช้ให้เกิดประโยชน์ดีกว่าผู้ล้มละลาย ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกันและรวดเร็วกว่าการไปบังคับคดีตัวเอง หรือได้รับทรัพย์สินที่เหลือคืนจากการลงทุนที่ผิดพลาดและนำไปลงทุนครั้งใหม่ ดังนั้นกรมบังคับคดีในฐานะผู้มีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีล้มละลายจึงเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องดำเนินการปรับปรุงระบบการบังคับใช้กฎหมายล้มละลายให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

ในกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น มีกระบวนการขายทอดตลาดขายทรัพย์สินโดยวิธีอื่น กระบวนการในการติดตามทรัพย์สิน การวิจัยโครงการนี้จะดำเนินการศึกษาถึงสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งเจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้จากทรัพย์หลักประกันและเจ้าหนี้อื่นได้รับชำระหนี้จากการรวบรวมทรัพย์สินทุกประเภทในคดีล้มละลาย และศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนในการได้รับชำระหนี้ซึ่งจะทำให้ทราบถึงอัตราร้อยละที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เปรียบเทียบกับจำนวนหนี้ที่ศาลอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ และทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จำนวนมากหรือน้อย ประเภทของทรัพย์สินที่รวบรวมได้และมีภาระแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ สัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คดีล้มละลายจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของการบริหารจัดการคดี

การจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ซึ่งจัดทำโดยธนาคารโลกมีกรมบังคับคดีเป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยมีตัวชี้วัด 3 ประการ คือ ระยะเวลาในการบังคับคดีล้มละลาย ค่าใช้จ่าย และอัตราการได้รับชำระหนี้คืน ซึ่งตัวชี้วัดสุดท้ายนี้ยังไม่มีผลการวิจัยหรือจัดเก็บข้อมูลที่เป็นทางการ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนในการได้รับชำระหนี้ และศึกษาหลักเกณฑ์ในการจัดอันดับของธนาคารโลก แนวทางการบังคับคดีล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเคยได้รับการจัดอันดับเป็นที่ 1 ในการแก้ไขปัญหาคดีล้มละลาย เพื่อนำมากำหนดทิศทางในการปรับปรุงการดำเนินการบังคับคดีของกรมบังคับคดีต่อไป

2. ประเด็นการวิจัยและกรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย

ประเด็นการวิจัยเป็นการศึกษาสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้และปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายของประเทศไทยซึ่งมีผลต่อการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ

(Ease of Doing Business) ด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยธนาคารโลก ซึ่งจะทำให้การศึกษาเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการคดีของต่างประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัยมีดังนี้

1. การบังคับคดีล้มละลายจะต้องดำเนินการโดยรวดเร็วและคุ้มครองสิทธิของบรรดาเจ้าหนี้ อย่างเท่าเทียมกัน (pari passu) และเป็นโอกาสแก่ลูกหนี้ที่จะดำเนินการสะสางหนี้สินเพื่อเริ่มต้นชีวิตทางการเงิน (fresh start)

2. สัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายขึ้นอยู่กับทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รวบรวมได้ และอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น จำนวนและประเภทเจ้าหนี้ ประเภทของทรัพย์สินที่รวบรวมได้

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้และปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ในการบังคับคดีล้มละลายของประเทศไทย

3.2 เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์การจัดอันดับ ด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยธนาคารโลก

3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบังคับคดีล้มละลาย การบริหารจัดการคดีของประเทศญี่ปุ่น

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิจัยเอกสาร คือ รายงานการจัดอันดับความยากง่าย ในการทำธุรกิจซึ่งจัดทำโดยธนาคารโลก กฎหมายและแนวปฏิบัติในการบังคับคดีล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะด้านการรวบรวมและแบ่งทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ นอกจากนี้จะมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จากสำนวนคดีล้มละลายที่มีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2555 ถึง พ.ศ.2559 โดยการเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจข้อมูลสำนวนบังคับคดีล้มละลาย

5. วิธีการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์

5.1 ตั้งสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนในการได้รับชำระหนี้

5.2 สร้างแบบสำรวจข้อมูลสำนวนการบังคับคดีล้มละลาย

5.3 เก็บข้อมูลสำนวนบังคับคดีล้มละลายที่อยู่ในความครอบครองของกรมบังคับคดี

5.4 รวบรวมแบบสำรวจที่เก็บข้อมูลจากสำนวนบังคับคดีล้มละลายที่มีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559

5.5 ศึกษารายงานและหลักเกณฑ์ในการจัดอันดับด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยธนาคารโลก

5.6 ศึกษาแนวทางการบังคับคดีล้มละลาย และการบริหารจัดการคดีของประเทศญี่ปุ่น

5.7 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

5.8 จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในสัดส่วนที่สูงขึ้น

6. ประโยชน์ที่จะได้รับ

การศึกษาวิจัยถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบังคับคดีล้มละลายของกรมบังคับคดีให้ดียิ่งขึ้น จะส่งผลให้ช่วยดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศจนเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของต่างประเทศ

7. ภาพรวมของรายงานการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ โดยสำรวจข้อมูลในบัญชีแบ่งทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ทั้งเจ้าหนี้มีประกันและไม่มีประกัน บัญชีแบ่งทรัพย์สินครั้งที่สุดปิดคดี และข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยตามสมมติฐานด้วยแบบสำรวจแล้วนำข้อมูลไปศึกษาเปรียบเทียบกับแนวทางการบังคับคดีของประเทศญี่ปุ่น สมมติฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ คือ

- (1) ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมได้
- (2) จำนวนและประเภทเจ้าหนี้
- (3) การให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้และเจ้าหนี้

8. นิยามศัพท์

8.1 ส่วนของบังคับคดีล้มละลายที่มีการแบ่งเงินให้เจ้าหนี้ หมายถึง ส่วนของบังคับคดีล้มละลายของศาลล้มละลายกลางที่มีการทำบัญชีแบ่งทรัพย์สินครั้งที่สุดให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2559

8.2 สัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ หมายถึง สัดส่วนร้อยละที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเปรียบกับจำนวนหนี้ที่ศาลสั่งให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

8.3 เจ้าหนี้มีประกัน หมายถึง เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ

8.4 เจ้าหนี้ไม่มีประกัน หมายถึง เจ้าหนี้อื่นในคดีล้มละลายที่ไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน

8.5 ธนาคารหรือสถาบันการเงิน หมายถึง นิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการรับฝากเงินและให้หมายความรวมถึง บริษัทบริหารสินทรัพย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันสินเชื่อต่างๆด้วย

8.6 นิติบุคคล หมายถึง นิติบุคคลอื่นๆที่ไม่ใช่ธนาคารหรือสถาบันการเงิน เช่น บริษัทลิสซิ่ง บริษัทบัตรเครดิตต่างๆ บริษัทประกันภัย เป็นต้น

8.7 เงินที่รวบรวมได้ หมายถึง เงินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมได้จากการยึด อายัด หรือจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งเป็นเงินที่รวบรวมได้ก่อนหักค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่างๆ

8.8 เงินได้นำส่ง หมายถึง เงินที่ลูกหนี้ชำระตามคำขอประណอมหนี้ เงินที่ลูกหนี้นำมาวางเต็มจำนวน เงินที่ได้มาจากการอายัดเงินเดือนรายได้และเงินฝากของลูกหนี้

8.9 เงินสุทธิที่แบ่งแก่บรรดาเจ้าหนี้ หมายถึง เงินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จ่ายให้แก่เจ้าหนี้ภายหลังหักค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่างๆแล้ว

บทที่ 2

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

1. ภาพรวมกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เป็นกฎหมายที่นำมาใช้บังคับในคดีล้มละลายในประเทศไทย ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันกฎหมายล้มละลายที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขฉบับล่าสุด คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561

2. การเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่ว่าจะเป็นลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือเป็นนิติบุคคลสามารถถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้ล้มละลายได้ ซึ่งกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้กำหนดวิธีการที่ขอให้ลูกหนี้ล้มละลายไว้ดังนี้

(1) เจ้าหนี้ไม่มีประกันฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เจ้าหนี้สามารถฟ้องให้ลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ต่อเมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ในกรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ในกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และหนี้้นนี้อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้้นนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

(2) เจ้าหนี้มีประกันฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เจ้าหนี้สามารถฟ้องให้ลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขตามมาตรา 9 และมีได้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับการชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และกล่าวในฟ้องว่า ถ้าลูกหนี้ล้มละลายแล้ว จะยอมสละหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้องซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้ว เงินยังขาดอยู่สำหรับลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท

(3) เจ้าหนี้ฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ที่ตาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เจ้าหนี้อาจฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ได้แต่ต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย

(4) ผู้ชำระบัญชีร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ผู้ชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้น ๆ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้สั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลายได้ ถ้าปรากฏว่าเงินลงทุนหรือเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้วสินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สิน

(5) เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลายตามห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

อย่างไรก็ตาม กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยไม่อนุญาตให้ลูกหนี้ร้องขอให้ตัวเองล้มละลายได้ แต่ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลสามารถร้องขอให้ตนเองฟื้นฟูกิจการได้

3. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วศาลจะแจ้งคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบเพื่อดำเนินการโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในราชกิจจานุเบกษา และหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับหรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์สาธารณะอื่นใดแทนตามที่อธิบดีกรมบังคับคดีประกาศกำหนด ในคำโฆษณานั้นให้แสดงการขอให้ล้มละลาย วันที่ศาลมีคำสั่ง ชื่อ ตำบลที่อยู่ และอาชีพของลูกหนี้รวมทั้งแจ้งกำหนดเวลาให้เจ้าหนี้ทั้งหลายเสนอคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย

4. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายไทยเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ สังกัดกรมบังคับคดี เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป
- (2) เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น
- (3) ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

5. การขอรับชำระหนี้

เมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ทุกรายต้องมายื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายภายในระยะเวลา 2 เดือนนับแต่วันที่โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่หากเป็นเจ้าหนี้ที่อยู่ต่างประเทศ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขยายกำหนดเวลาให้อีกไม่เกินสองเดือน ในกรณีที่เจ้าหนี้ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา ให้เจ้าหนี้ทำคำร้องยื่นต่อศาลว่าเจ้าหนี้ประสงค์จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ และแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา หากศาลเห็นว่ากรณีเป็นเหตุสุดวิสัยและมีเหตุสมควรที่จะให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้รายนั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

สำหรับเจ้าหนี้มีประกันยอมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันซึ่งลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้แต่ต้องยอมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สินนั้น บรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายมีหน้าที่ต้องสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้และมาแจ้งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อรวบรวมเข้ากองทรัพย์สินนำมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

เมื่อครบกำหนดระยะเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะนัดตรวจคำขอรับชำระหนี้ โดยบรรดาเจ้าหนี้และลูกหนี้สามารถโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวน หรือส่งเอกสารเพื่อประกอบคำขอรับชำระหนี้ได้และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำคำสั่งในคำขอรับชำระหนี้ว่าให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน ให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน หรือให้ยกคำขอรับชำระหนี้ ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลได้ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และศาลจะดำเนินการไต่สวนคำร้องต่อไป

6. สถานะของบุคคลล้มละลาย

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้ยังไม่อยู่ในสถานะเป็นบุคคลล้มละลาย ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและหากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติยอมรับคำขอประนอมหนี้และศาลมีคำสั่งเห็นชอบกับคำขอประนอมหนี้ลูกหนี้ก็จะมีอำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนเอง แต่หากลูกหนี้ไม่ยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายหรือยื่นคำขอประนอมหนี้แต่ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติไม่ยอมรับคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย

ภายหลังศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้หลังล้มละลาย และหากที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติยอมรับคำขอประนอมหนี้และศาลมีคำสั่งเห็นชอบกับคำขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย ลูกหนี้ก็จะไม่อยู่ในสถานะเป็นบุคคลล้มละลาย

7. การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรวบรวมได้มีดังนี้

(1) ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายรวมถึงทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายจนถึงเวลาปลดจากล้มละลาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 109 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

(2) ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้มาจากการเพิกถอนการโอน ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 113 – 115 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถร้องขอเพิกถอนการโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(2.1) ลูกหนี้ทำนิติกรรมโอนทรัพย์สินให้แก่บุคคลภายนอกที่เข้าลักษณะเป็นการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เป็นนิติกรรมที่ลูกหนี้ทำขึ้นก่อนที่จะถูกฟ้องล้มละลายจนถึงก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดโดยที่ลูกหนี้รู้ว่าจะเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถทำคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลได้ แต่อย่างไรก็ดีการเพิกถอนดังกล่าวห้ามมิให้ขอเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่เวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รู้ต้นเหตุเป็นมูลให้เพิกถอน หรือพ้นสิบปีนับแต่ได้ทำนิติกรรมนั้น ทั้งนี้ตามมาตรา 113 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

(2.2) นิติกรรมที่ขอเพิกถอนการฉ้อฉลตามมาตรา 113 เกิดขึ้นภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น หรือเป็นการทำให้โดยเสนาหาหรือเป็นการที่ลูกหนี้ได้รับค่าตอบแทนน้อยเกินสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการกระทำที่ลูกหนี้และผู้ที่ได้ลากงออกแต่การนั้นรู้ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถทำคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการโอนได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

(2.3) การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น โดยมีมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้ ถ้าเจ้าหนี้ผู้ได้เปรียบเป็นบุคคลภายในของลูกหนี้ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำที่ได้กระทำขึ้นในระหว่างระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น ทั้งนี้ตามมาตรา 115 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

(3) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอ ศาลมีอำนาจบังคับให้บุคคลที่รับว่าเป็นหนี้ลูกหนี้หรือรับว่ามีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในครอบครองชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ทั้งนี้ตามมาตรา 118 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

(4) ในกรณีที่ลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลภายนอกชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการทวงหนี้แทนลูกหนี้โดยจะทำหนังสือไปยังบุคคลนั้นให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินตามจำนวนที่ได้แจ้งไป ทั้งนี้ตามมาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

(5) ในกรณีที่ลูกหนี้มีรายได้จากการประกอบอาชีพ ถ้าลูกหนี้เป็นข้าราชการ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีสิทธิรับเงินเดือน บำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัด หรือเงินในทำนองเดียวกันนี้ของลูกหนี้จากเจ้าหน้าที่เพื่อรวบรวมแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ได้แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องจ่ายค่าเลี้ยงชีพลูกหนี้และครอบครัวตามสมควรแก่ฐานานุรูป ซึ่งการอายัดนี้ให้ใช้บังคับในกรณีที่ลูกหนี้มีสิทธิได้รับเงินจากบุคคลหรือองค์การอื่นที่มีรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ตามมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

8. การจำหน่ายทรัพย์สิน

ทรัพย์สินซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมได้มา เมื่อลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำการขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ แต่หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าควรทำการขายโดยวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาดต้องได้รับความเห็นชอบของกรรมการเจ้าหนี้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่เป็นของเสียง่ายหรือถ้าห่วงงั่วจะเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ตามมาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

9. การแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการแบ่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ ดังนี้

(1) กรณีทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดได้เป็นทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดจะหักไว้เป็นค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ส่วนที่เหลือจะจ่ายให้กับเจ้าหนี้มีประกันรายนั้นภายในวงเงินบุริมสิทธิ แต่หากมีเงินเหลือจากการจ่ายให้กับเจ้าหนี้มีประกันก็จะนำเงินดังกล่าวมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อไป

(2) กรณีทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดได้เป็นทรัพย์สินไม่มีประกัน เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดจะหักไว้เป็นค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ส่วนที่เหลือจะนำมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายตามสัดส่วนที่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลายได้ยื่นขอรับชำระหนี้

ในการแบ่งทรัพย์สินให้กับเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายนั้น กฎหมายล้มละลายได้กำหนดให้ชำระค่าใช้จ่ายและหนี้สินตามลำดับตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ดังนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดกของลูกหนี้
- (2) ค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้
- (3) ค่าปลงศพลูกหนี้ตามสมควรแก่ฐานานุรูป

(4) ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินตามมาตรา 179 (4)

(5) ค่าธรรมเนียมของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์และค่าทนายความตามที่ศาล หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กำหนด

(6) ค่าภาษีอากรที่ถึงกำหนดชำระภายในหกเดือนก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเงินที่ลูกจ้าง มีสิทธิได้รับก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เพื่อการทำงานที่ได้ทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้างตามมาตรา 257 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์และตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

(7) หนี้อื่นๆ

ในกรณีที่มีเงินไม่พอชำระเต็มจำนวนหนี้ในลำดับใดให้เจ้าหนี้ในลำดับนั้นได้รับเฉลี่ยตามส่วน

10. การปิดคดี

เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งสุดท้าย หรือเมื่อลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สิน จะให้แบ่ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำรายงานแสดงกิจการและบัญชีรับจ่ายในคดีล้มละลายยื่นต่อศาล เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปิดคดี คำสั่งปิดคดีไม่ได้ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด และไม่ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หลุดพ้นจากหน้าที่ต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดไว้และหากต่อมาปรากฏว่าได้มีการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ ได้เพิ่มเติมซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีมาก่อนที่จะถูกฟ้องหรือร้องขอให้ล้มละลายจนถึงวันที่ลูกหนี้ได้รับการปลด จากล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถขอให้ศาลเปิดคดีต่อไปได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 133 - 134 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

บทที่ 3

รายงานผลการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

1. สัดส่วนการได้รับชำระหนี้

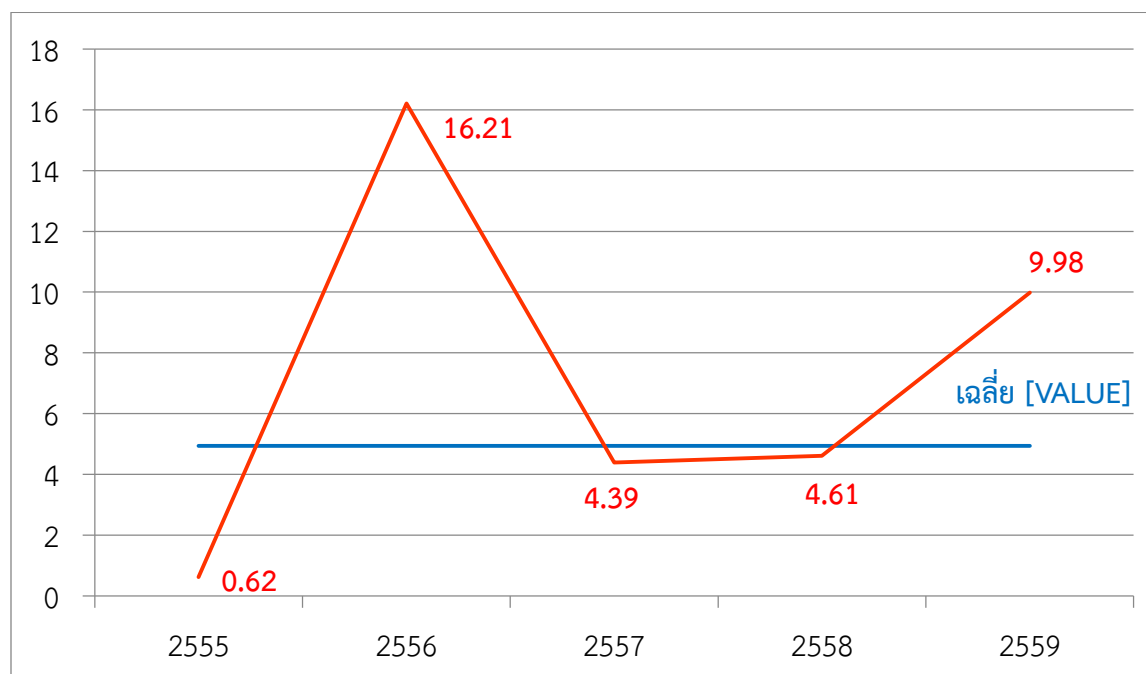
เนื่องจากกฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ คือ การรวบรวมทรัพย์สินเพื่อนำมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย การที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เพื่อไม่ให้ลูกหนี้ไปกระทำการใดๆ อันเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองอีกต่อไป และให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามามีอำนาจในการจัดกิจการและทรัพย์สินแทนลูกหนี้ โดยการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ตั้งแต่เวลาที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือที่ได้มาระหว่างการล้มละลายเพื่อนำมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดีล้มละลายซึ่งวัตถุประสงค์ของการบังคับคดีล้มละลาย คือ การบังคับคดีต้องดำเนินไปโดยเร็ว และบรรดาเจ้าหนี้ต่างได้รับชำระหนี้ในสัดส่วนที่เท่ากัน

การศึกษาสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้และปัจจัยต่างๆที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนของการได้รับชำระหนี้ของบรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย โดยพิจารณาสำนวนคดีที่ได้มีการแบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายและปิดคดีในช่วงปีงบประมาณ 2555 – 2559 ด้วยผลการสรุปการสำรวจข้อเท็จจริง ดังนี้

ตาราง 1.1 สัดส่วนการได้รับชำระหนี้

ปี งบประมาณ	จำนวนคดี (คดี)	จำนวนหนี้ที่มี สิทธิได้รับชำระ (ล้านบาท)	จำนวนหนี้ที่มี สิทธิได้รับชำระ เฉลี่ยต่อคดี (ล้านบาท)	เงินที่รวบรวมได้			
				ทั้งหมด (ล้านบาท)	อัตราการ ได้รับชำระ หนี้	ส่วนของ เจ้าหนี้มี ประกัน (ล้านบาท)	ส่วนของ เจ้าหนี้ สามัญ (ล้านบาท)
2555	90	7,605.79	84.51	47.46	0.62%	45.28	2.17
2556	93	2,080.87	22.37	337.34	16.21%	331.56	5.78
2557	130	1,223.58	9.41	53.70	4.39%	53.66	0.04
2558	183	4,784.23	26.14	220.69	4.61%	126.13	94.57
2559	118	2,291.47	19.42	228.80	9.98%	227.72	1.08
รวม	614	17,985.94	29.29	887.99	4.94%	784.35	103.65
เฉลี่ยต่อปี	122.8	3,597.19	29.29	177.60	4.94%	156.87	20.73

กราฟแสดงร้อยละของจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ได้รับชำระ ปี 2555 – 2559

ตาราง 1.2 สัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ของเจ้าหนี้แต่ละประเภท

ปี งบประมาณ	จำนวนหนี้ที่มีสิทธิ ได้รับชำระ (ล้านบาท)	เงินที่รวบรวมได้				
		ทั้งหมด (ล้านบาท)	ส่วนของ เจ้าหนี้มี ประกัน (ล้านบาท)	อัตราเงินที่ รวบรวมได้ ส่วนของเจ้าหนี้ มีประกัน	ส่วนของ เจ้าหนี้สามัญ (ล้านบาท)	อัตราเงินที่ รวบรวมได้ ส่วนของเจ้าหนี้ สามัญ
2555	7,605.79	47.46	45.28	95.41%	2.17	4.57%
2556	2,080.87	337.34	331.56	98.29%	5.78	1.71%
2557	1,223.58	53.70	53.66	99.93%	0.04	0.07%
2558	4,784.23	220.69	126.13	57.15%	94.57	42.85%
2559	2,291.47	228.80	227.72	99.53%	1.08	0.47%
รวม	17,985.94	887.99	784.35	88.33%	103.65	11.67%
เฉลี่ยต่อปี	3,597.19	177.60	156.87	88.33%	20.73	11.67%

จากข้อมูลที่ทำการสำรวจในช่วงระยะเวลา 5 ปีงบประมาณพบว่าปีงบประมาณ 2556 เป็นปีที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในอัตราสูงที่สุดคือร้อยละ 16.21 สูงกว่าอัตราเฉลี่ยที่ร้อยละ 4.94 ถึง 3.28 เท่า ทั้งยังเป็นปีงบประมาณที่รวบรวมเงินได้มากที่สุด เป็นเงินจำนวน 337.34 ล้านบาท โดยเป็นเงินที่รวบรวมได้ส่วนของเจ้าหนี้มีประกันจำนวน 331.56 ล้านบาท และเงินส่วนของเจ้าหนี้สามัญ 5.78 ล้านบาท ขณะที่ในปีงบประมาณ 2555 เป็นปีที่แบ่งทรัพย์สินให้กับเจ้าหนี้ได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.62 แม้ว่าปีดังกล่าวจะมีจำนวนหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระสูงที่สุดเป็นเงินจำนวน 7,605.79 ล้านบาท เมื่อเทียบกับจำนวนหนี้ที่มีสิทธิได้รับชำระเฉลี่ยจำนวน 3,597.19 ล้านบาท ส่วนปีงบประมาณ 2557 และปี 2558 มีอัตราที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ใกล้เคียงกัน

เงินที่นำมาแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมดเป็นเงินที่แบ่งให้กับเจ้าหนี้มีประกันถึง 784.35 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 88.33 ของเงินที่นำมาแบ่งตลอดระยะเวลา 5 ปีงบประมาณจำนวน 887.99 ล้านบาท ขณะที่เจ้าหนี้สามัญ ได้รับเงินส่วนแบ่งจำนวน 103.64 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.67 ของเงินจำนวนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เงินส่วนแบ่งของเจ้าหนี้สามัญจำนวน 103.64 ล้านบาทเป็นเงินที่รวบรวมได้ที่นำมาแบ่งทรัพย์สินในปีงบประมาณ 2558 เกือบทั้งหมด กล่าวคือเป็นเงินจำนวน 94.57 ล้านบาท หรือร้อยละ 91.23 ของเงินที่แบ่งให้กับเจ้าหนี้สามัญตลอด 5 ปีงบประมาณ นับเป็นปีงบประมาณเดียวที่เจ้าหนี้สามัญได้รับเงินส่วนแบ่งในอัตราที่สูงถึงเกือบครึ่งของเงินที่นำมาแบ่งทั้งหมดในปีงบประมาณนั้น ขณะที่ในปีงบประมาณอื่น ๆ เจ้าหนี้มีประกันล้วนมีส่วนในเงินที่รวบรวมได้ที่นำมาแบ่งเกินร้อยละ 95 ทั้งสิ้น ปีที่มีอัตราการได้รับชำระหนี้สูงสุดอันดับที่ 1 และ 2 คือปีงบประมาณ 2556 และ 2559 ล้วนเป็นปีที่มีเงินที่รวบรวมได้ส่วนของเจ้าหนี้มีประกันสูงสุดสองอันดับแรกเช่นกัน

สาเหตุที่ในช่วงปีงบประมาณ 2556 (ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึงเดือนกันยายน 2556) มีสัดส่วนการได้รับชำระหนี้ของบรรดาเจ้าหนี้มากกว่าช่วงปีงบประมาณอื่นที่ทำการสำรวจ สืบเนื่องจาก กรมบังคับคดีออกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 81/2554 และที่ 501/2554 โดยให้เจ้าหนี้มีประกันที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา 96 (2) และมาตรา 96(3) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งอยู่ระหว่างการบังคับคดี เอากับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในคดีแพ่งหรือศาลในคดีแพ่งที่ได้ออกหมายบังคับคดีไว้แล้ว แต่ยังไม่มีการบังคับ เอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่งไปดำเนินการบังคับคดีเอากับทรัพย์สินหลักประกันในคดีแพ่งต่อไป และหากมีเงินเหลือจากการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันจึงส่งเข้ากองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ทำให้เมื่อ ขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันในคดีแพ่งได้แล้ว เจ้าหนี้มีประกันสามารถได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกัน ในคดีแพ่งได้ก่อนโดยมีต้องส่งเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันเข้ามาจัดทำบัญชีรับ - จ่าย และจ่ายเงินในคดีล้มละลายจึงเป็นการลดขั้นตอนในการบังคับคดี ส่งผลให้ในปีงบประมาณ 2556 ซึ่งเป็นช่วงแรก ภายหลังจากมีการออกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 81/2554 และที่ 501/2554 คดีล้มละลายในหลายๆคดีสามารถส่งทำ บัญชีแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลายได้รวดเร็วขึ้น จึงมีสัดส่วนการได้รับชำระหนี้ของบรรดาเจ้าหนี้มากขึ้น

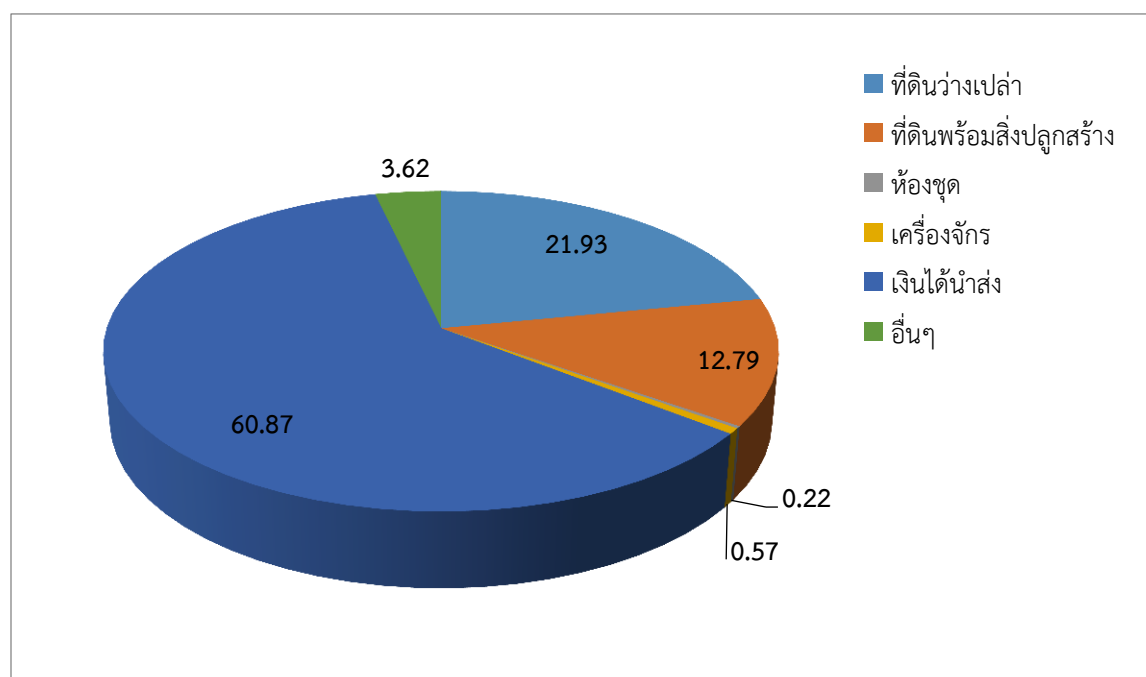
นอกจากนี้ การที่ในช่วงปีงบประมาณ 2556 เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในสัดส่วนที่มากกว่าปีงบประมาณอื่น อาจต้องพิจารณาถึงปัจจัยด้านทรัพย์สินที่สามารถรวบรวมได้ โดยหากเป็นทรัพย์สินที่เป็นตัวเงิน เช่น เงินอายุตัดต่างๆ ซึ่งไม่ต้องรอการขายทรัพย์สิน เมื่อศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ย่อมส่งทำบัญชีรับ - จ่าย เพื่อแบ่งทรัพย์สินให้กับบรรดาเจ้าหนี้ได้ทันที จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ในช่วงดังกล่าว เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในสัดส่วนที่มากขึ้นได้

2. สัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ (จำแนกตามประเภททรัพย์สิน)

ตาราง 2 สัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ จำแนกตามประเภททรัพย์สิน

ปี งบประมาณ	รวม		ที่ดินว่างเปล่า		ที่ดินพร้อมสิ่ง ปลูกสร้าง		ห้องชุด		เครื่องจักร		เงินได้นำส่ง		อื่นๆ	
	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%
2555	47.46	100.00	7.40	15.59	5.67	11.95	0.06	0.12	-	-	27.76	58.50	6.57	13.84
2556	337.34	100.00	16.44	4.87	0.78	0.23	-	-	5.05	1.50	311.43	92.32	3.64	1.08
2557	53.70	100.00	5.78	10.76	2.03	3.78	-	-	-	-	40.67	75.73	5.22	9.72
2558	220.69	100.00	11.11	5.04	101.69	46.08	0.43	0.19	-	-	104.42	47.31	3.05	1.38
2559	228.80	100.00	154.00	67.31	3.41	1.49	1.43	0.63	-	-	56.27	24.59	13.68	5.98
รวม	887.99	100.00	194.74	21.93	113.58	12.79	1.91	0.22	5.05	0.57	540.56	60.87	32.16	3.62
เฉลี่ยต่อปี	177.60	100.00	38.95	21.93	22.72	12.79	0.38	0.22	1.01	0.57	108.11	60.87	6.43	3.62

แผนภูมิแสดงสัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ทั้งหมดตั้งแต่ ปี 2555 - 2559 จำแนกตามประเภททรัพย์สิน

สำนวนคดีล้มละลายที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ จำแนกตามประเภททรัพย์สิน ได้แก่ ที่ดินว่างเปล่า ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ห้องชุด เครื่องจักร เงินได้นำส่ง และทรัพย์สินอื่นๆ จากการรวบรวมข้อมูลปรากฏว่ามีมูลค่าทรัพย์สินจำแนกตามประเภทที่รวบรวมได้มากน้อยตามลำดับ ดังนี้

1. เงินได้นำส่งรวบรวมได้ร้อยละ 60.87
2. ที่ดินว่างเปล่ารวบรวมได้ร้อยละ 21.93
3. ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างรวบรวมได้ร้อยละ 12.79
4. ทรัพย์สินอื่นๆ รวบรวมได้ร้อยละ 3.62
5. เครื่องจักรรวบรวมได้ร้อยละ 0.57
6. ห้องชุดรวบรวมได้ร้อยละ 0.22

การดำเนินการบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่รวบรวมได้ส่วนใหญ่เป็นเงินได้นำส่งประเภทต่างๆ ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งอายัดไป เช่น เงินเดือนหรือรายได้จากการประกอบอาชีพของลูกหนี้ เงินฝากในสถาบันการเงิน หรือเงินที่ลูกหนี้ชำระหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ สำหรับทรัพย์สินอื่นๆ ได้แก่ เงินที่ได้จากการขายสังหาริมทรัพย์ หรือหุ้น

จะเห็นได้ว่า การรวบรวมทรัพย์สินประเภทที่ดินว่างเปล่า ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ห้องชุด เครื่องจักร มีการรวบรวมได้น้อยกว่าเงินได้นำส่ง เนื่องจากลูกหนี้ใช้ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกันในทางจำนำ จำนอง ไว้กับเจ้าหนี้ เมื่อเจ้าหนี้มีประกันฟ้องร้องบังคับคดีกับทรัพย์สินหลักประกันเป็นคดีแพ่งแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับเอาทรัพย์สินหลักประกันในคดีแพ่งและจ่ายเงินให้กับเจ้าหนี้มีประกันจนครบหนี้ตามวงเงินบุริมสิทธิ หากมีเงินเหลือจึงจะให้ส่งเข้ามาในคดีล้มละลาย ตามคำสั่งกรมบังคับคดี ที่ 501/2554 ทำให้การบังคับคดีกับทรัพย์สินประเภทดังกล่าวในคดีล้มละลายมีสัดส่วนน้อยลง

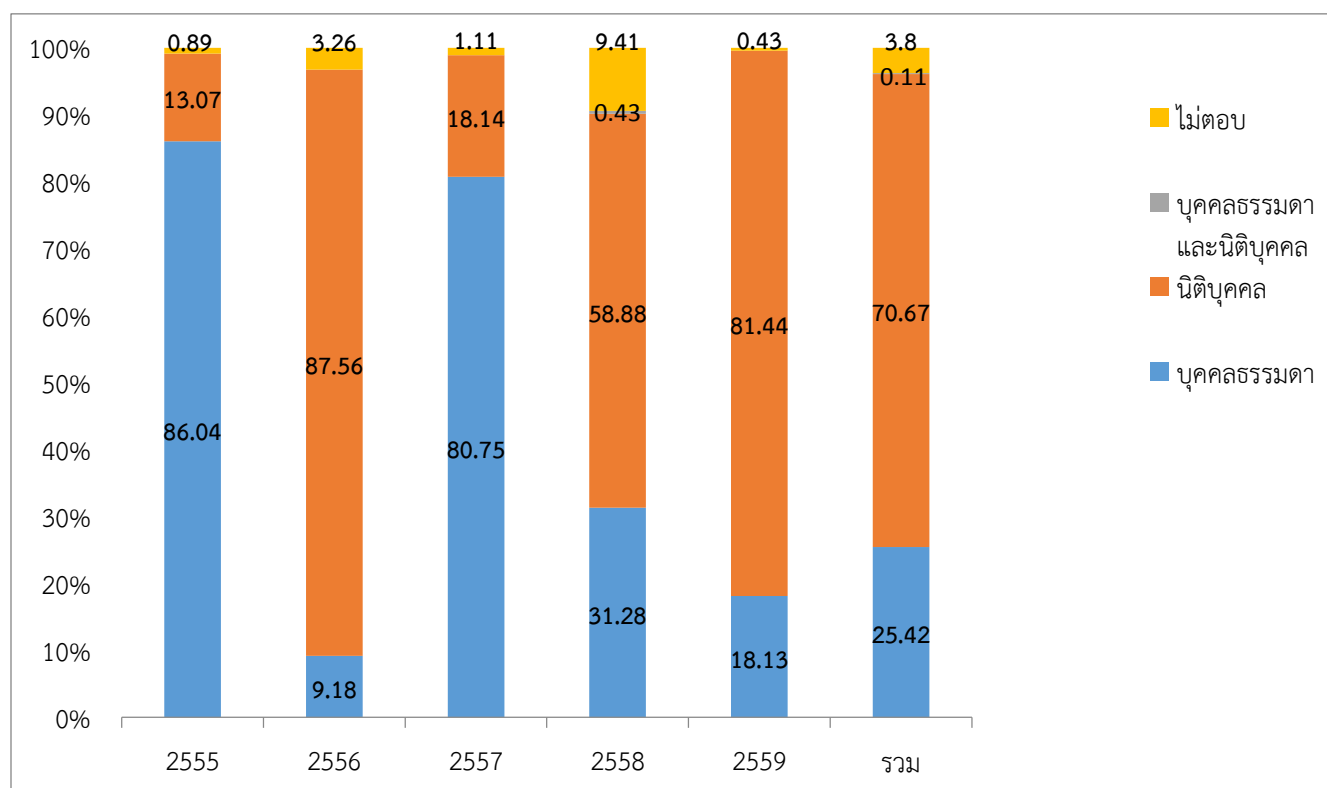
ด้วยสาเหตุข้างต้น เงินที่รวบรวมได้จากทรัพย์สินประเภทที่ดินว่างเปล่า หรือ ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างจึงอยู่ในปริมาณค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม ในระยะสองปีหลังของการสำรวจ เงินที่รวบรวมได้จากทรัพย์สินประเภทที่ดินนับว่ามีปริมาณสูงขึ้นกว่าช่วงสามปีแรกมาก กรณีดังกล่าวอาจเป็นผลจากมูลค่าของที่ดินที่เพิ่มขึ้น โดยกรมธนารักษ์มีการปรับราคาประเมินที่ดินทำให้เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดสูงเกินกว่ามูลหนี้ จำนอง จนมีเงินเหลือเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้เพิ่มขึ้นตามลำดับ ประกอบกับกรมบังคับคดีได้ผลักดันการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการขายทอดตลาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น มีการจัดมหกรรมขายทอดตลาดทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เป็นต้น ทำให้เงินที่รวบรวมได้จากทรัพย์สินประเภทดังกล่าวมีสัดส่วนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงปีหลังของการสำรวจ ส่วนในปีงบประมาณ 2556 ซึ่งเจ้าหนี้ได้รับส่วนแบ่งมากที่สุด โดยเงินที่นำมาแบ่งเป็นทรัพย์สินประเภทเงินได้นำส่งเกือบทั้งสิ้น กล่าวคือ คิดเป็นร้อยละ 92.32 ของประเภททรัพย์สินทั้งหมดที่รวบรวมได้

3. สัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ (จำแนกตามประเภทหลักทรัพย์สินของลูกหนี้)

ตาราง 3 สัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ จำแนกตามประเภทหลักทรัพย์สินของลูกหนี้

ปี งบประมาณ	เงินที่ รวบรวม ได้ ทั้งหมด	หลักทรัพย์สิน							
		บุคคล ธรรมดา	%	นิติ บุคคล	%	บุคคล ธรรมดา และนิติ บุคคล	%	ไม่ สามารถ จำแนก ได้	%
2555	47.46	40.83	86.04	6.20	13.07	-	-	0.42	0.89
2556	337.34	30.96	9.18	295.36	87.56	0.01	..	11.00	3.26
2557	53.70	43.36	80.75	9.74	18.14	-	-	0.59	1.11
2558	220.69	69.04	31.28	129.94	58.88	0.94	0.43	20.77	9.41
2559	228.80	41.49	18.13	186.33	81.44	-	-	0.99	0.43
รวม	887.99	225.69	25.42	627.58	70.67	0.96	0.11	33.78	3.80
เฉลี่ยต่อปี	177.60	45.14	25.42	125.52	70.67	0.19	0.11	6.76	3.80

แผนภูมิแสดงสัดส่วนเงินที่รวบรวมได้ จำแนกตามประเภทหลักทรัพย์สินของลูกหนี้ ปี 2555 - 2559

เมื่อพิจารณาจากประเภทของลูกหนี้ โดยแบ่งประเภทของลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลนั้น พบว่ามีกรณีที่ไม่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ในประเภทใดด้วยซึ่งมีการนำสัดส่วนดังกล่าวมาร่วมพิจารณาในสัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้

เมื่อพิจารณาในยอดรวมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 - 2559 สัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลจะมีสัดส่วนมากที่สุดในอัตราร้อยละ 70.67 รองลงมาจะเป็นเงินที่รวบรวมได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 25.42 แต่หากพิจารณาเป็นรายปี พบว่าในปีงบประมาณ 2555 และ 2557 สัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดามีสัดส่วนมากที่สุดในอัตราร้อยละ 86.04 และร้อยละ 80.75 ตามลำดับ ซึ่งทั้งสองปี สัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาสูงกว่าเงินที่รวบรวมได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทนิติบุคคล ส่วนเงินที่รวบรวมได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีอัตราส่วนเพียงเล็กน้อย

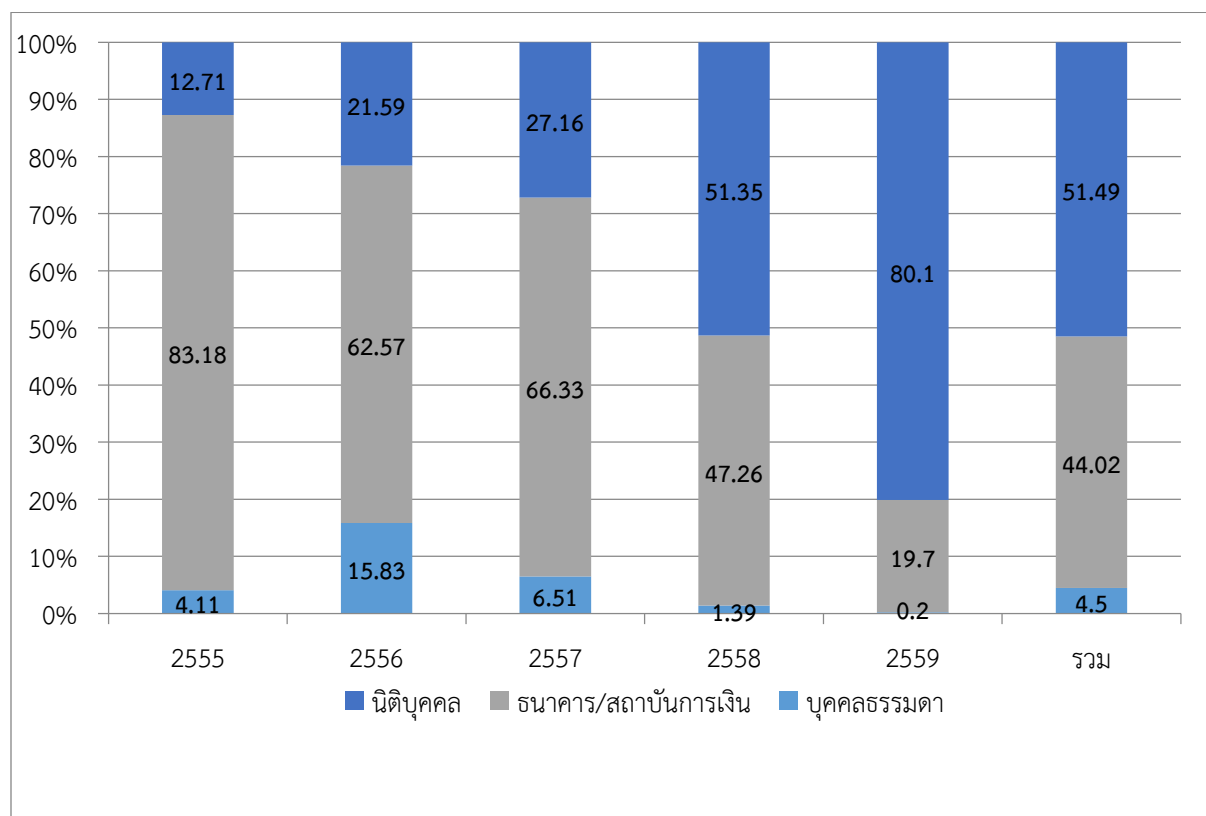
เมื่อพิจารณาดูตาราง 1.1 และตาราง 3 ประกอบกัน จะพบว่าในปีงบประมาณ 2556 และ 2559 ซึ่งมีอัตราการได้รับชำระหนี้ในอัตราที่สูง ต่างเป็นปีที่รวบรวมเงินได้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ในจำนวนและสัดส่วนที่สูงเกินร้อยละ 80 ของจำนวนเงินที่รวบรวมได้ทั้งหมดในปีนั้น ๆ จึงอาจเป็นข้อบ่งชี้ว่า อัตราการได้รับชำระหนี้และเงินที่รวบรวมได้จากลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน

4. สัดส่วนเงินที่แบ่ง จำแนกตามสถานะบุคคลของเจ้าหนี้

ตารางที่ 4 สัดส่วนเงินที่แบ่ง จำแนกตามสถานะบุคคลของเจ้าหนี้

ปี งบประมาณ	ร้อยละ ของจำนวนหนี้ที่แบ่ง	สถานะบุคคลของเจ้าหนี้		
		บุคคลธรรมดา (ร้อยละ)	ธนาคาร/สถาบัน การเงิน (ร้อยละ)	นิติบุคคล (ร้อยละ)
2555	100.00	4.11	83.18	12.71
2556	100.00	15.83	62.57	21.59
2557	100.00	6.51	66.33	27.16
2558	100.00	1.39	47.26	51.35
2559	100.00	0.20	19.70	80.10
รวม	100.00	4.50	44.02	51.49
เฉลี่ยต่อปี	100.00	4.50	44.02	51.49

แผนภูมิแสดงสัดส่วนเงินที่แบ่ง จำแนกตามสถานะบุคคลของเจ้าหน้าที่ ปี 2555 - 2559

สำหรับสัดส่วนเงินที่แบ่งในคดี เมื่อมีการจำแนกสัดส่วนของทรัพย์สินที่รวบรวมได้ในคดีล้มละลาย โดยใช้สถานะบุคคลของเจ้าหน้าที่ซึ่งยื่นคำขอรับชำระหนี้พบว่า ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่เก็บข้อมูล เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนิติบุคคลได้รับเงินส่วนแบ่งในคดีเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดโดยเฉลี่ยร้อยละ 51.49 ส่วนเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงินได้รับเงินส่วนแบ่งในคดีเป็นลำดับรองลงมา โดยเฉลี่ยคิดเป็นอัตราร้อยละ 44.02 ต่อปีงบประมาณ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้รับเงินส่วนแบ่งในคดีโดยเฉลี่ยเพียงอัตราร้อยละ 4.50 ต่อปีงบประมาณ ซึ่งน้อยกว่า 10 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งที่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนิติบุคคลหรือธนาคารหรือสถาบันการเงินได้รับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายปีงบประมาณพบว่า ในปีงบประมาณ 2555 เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงินได้รับเงินที่แบ่งในคดีมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 83.18 ซึ่งมากกว่าสัดส่วนเงินที่แบ่งให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนิติบุคคลซึ่งได้รับส่วนแบ่งร้อยละ 12.71 ในปีนั้นกว่า 6.5 เท่า

แต่ในปีงบประมาณต่อมา เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงินกลับได้รับส่วนแบ่งเงินในคดีลดลง กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ประเภทธนาคารหรือสถาบันการเงินได้รับส่วนแบ่งอัตราร้อยละ 62.57 ในปีงบประมาณ 2556 และลดลงไปที่อัตราร้อยละ 19.70 ในปีงบประมาณ 2559 ในขณะที่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนิติบุคคลได้รับสัดส่วนเงินที่แบ่งในคดีเพิ่มมากขึ้นทุกปีโดยได้รับส่วนแบ่งอัตราร้อยละ 21.59 ในปีงบประมาณ 2556 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80.10 ในปีงบประมาณ 2559

สำหรับสัดส่วนเงินส่วนแบ่งของเจ้าหน้าที่ประเภทบุคคลธรรมดานั้นไม่มีแนวโน้มที่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ประเภทบุคคลธรรมดาได้รับส่วนแบ่งในอัตราต่ำที่สุดในบรรดาเจ้าหน้าที่ทั้งสามประเภทตลอดห้าปีของการเก็บข้อมูล

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าในปีงบประมาณ 2556 ซึ่งมีการรวบรวมเงินเพื่อนำมาแบ่งทรัพย์สินมากที่สุดตลอดจน เป็นปีที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในอัตราสูงที่สุด ก็เป็นปีที่เจ้าหน้าที่ประเภทบุคคลธรรมดามีส่วนในเงินส่วนแบ่งสูงกว่า ปีอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

การที่เจ้าหน้าที่ประเภทบุคคลธรรมดาได้รับส่วนแบ่งในอัตราที่ต่ำกว่าเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นอาจมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลธรรมดาไม่ได้เป็นแหล่งเงินทุนหลักในการกู้ยืม จำนวนหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้จึงมีจำนวน น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ประเภทสถาบันการเงิน หนี้ของผู้ล้มละลายส่วนมากจึงเป็นหนี้โดยทำสัญญากู้ยืมหรือเกิดจาก ข้อพิพาทกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนิติบุคคล หรือธนาคารหรือสถาบันการเงิน

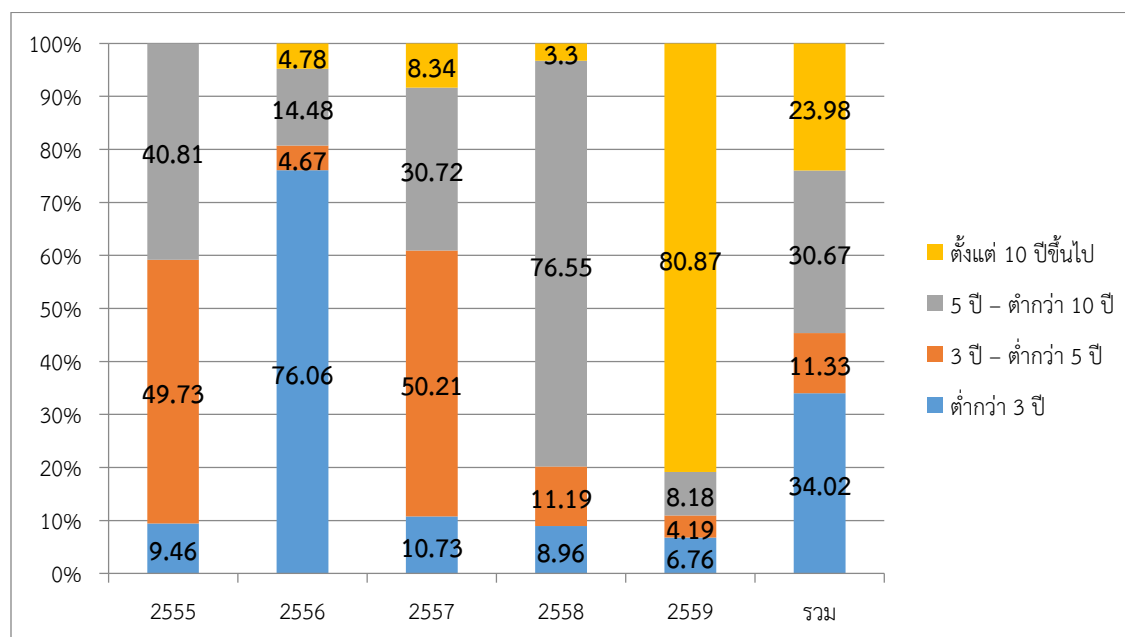
สัดส่วนเงินส่วนแบ่งของเจ้าหน้าที่ประเภทธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ลดลงนั้นมีความเป็นไปได้ว่า ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีการบริหารจัดการการปล่อยสินเชื่อที่ดีขึ้น ทำให้เกิดหนี้เสียน้อยลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สัดส่วนที่น้อยลงนี้ก็เป็นผลจากการที่หนี้ของเจ้าหน้าที่ประเภทนี้โดยมากเป็นหนี้มีประกัน อาจมีการใช้ มาตรการตามคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 501/2554 ให้เจ้าหน้าที่ไปรับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินในคดีแพ่ง เป็นเหตุให้สัดส่วนเงินที่แบ่งในคดีล้มละลายในช่วงหลังน้อยลง การจัดหาแหล่งเงินทุนนอกเหนือไปจากธนาคาร และสถาบันการเงิน ตลอดจนการลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่นิติบุคคลที่ได้รับส่วนแบ่งในสัดส่วน ที่สูงขึ้นในระยะหลัง

5. จำนวนคดีและสัดส่วนการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่

ตาราง 5 จำนวนคดีและสัดส่วนการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ จำแนกตามระยะเวลาตั้งแต่ พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจนถึงคดีเสร็จแบ่งครั้งที่สุด

ปี งบ ปร ระ ม ณ	จำนวน เงินที่ รวบรวม มาได้	ระยะเวลาตั้งแต่พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด - แบ่งครั้งที่สุดปิดคดี											
		ต่ำกว่า 3 ปี			3 ปี - ต่ำกว่า 5 ปี			5 ปี - ต่ำกว่า 10 ปี			ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		
		เงินที่รวบรวมได้		จำนวน คดี	เงินที่รวบรวมได้		จำนวน คดี	เงินที่รวบรวมได้		จำนวน คดี	เงินที่รวบรวมได้		จำนวน คดี
		ล้าน บาท	ร้อยละ		ล้าน บาท	ร้อยละ		ล้าน บาท	ร้อยละ		ล้าน บาท	ร้อยละ	
2555	47.46	4.49	9.46	14	23.60	49.73	38	19.37	40.81	38	-	-	-
2556	337.34	256.59	76.06	9	15.77	4.67	33	48.84	14.48	45	16.14	4.78	6
2557	53.70	5.76	10.73	14	26.96	50.21	57	16.50	30.72	55	4.48	8.34	4
2558	220.69	19.77	8.96	21	24.70	11.19	63	168.94	76.55	86	7.28	3.30	13
2559	228.80	15.46	6.76	15	9.59	4.19	32	18.73	8.18	62	185.02	80.87	9
รวม	887.99	302.08	34.02	73	100.62	11.33	223	272.37	30.67	286	212.92	23.98	32
เฉลี่ย ต่อปี	177.60	60.42	34.02	15	20.12	11.33	45	54.47	30.67	57	42.58	23.98	6

แผนภูมิแสดงสัดส่วนการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ จำแนกตามระยะเวลาตั้งแต่พิทักษ์ทรัพย์
เด็ดขาดจนถึงคดีเสร็จแบ่งครั้งที่สุด ปี 2555 - 2559

สำหรับช่วงเวลาในการรวบรวมทรัพย์สินตั้งแต่วันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดถึงวันที่มีการทำบัญชีแบ่งครั้งที่สุดปิดคดี ช่วงเวลาที่มีการรวบรวมทรัพย์สินได้มากที่สุด คือ ช่วงเวลาต่ำกว่า 3 ปี กล่าวคือ มีการรวบรวมเงินได้เฉลี่ยร้อยละ 34.02 ทั้งนี้การใช้เวลาในการรวบรวมทรัพย์สินนานขึ้นนี้มีผลทำให้การรวบรวมเงินได้มากขึ้นแต่อย่างไรก็ตาม โดยเห็นได้จากช่วงเวลาในการรวบรวมทรัพย์สินตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีเงินได้เฉลี่ยร้อยละ 23.98 เท่านั้น ทั้งนี้ ช่วงเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะส่งทำบัญชีได้นั้น นอกจากต้องพิจารณาจากจำนวนเงินที่รวบรวมได้เพียงพอที่จะแบ่งแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้จะต้องถึงที่สุดด้วย ในบางครั้งช่วงเวลาตั้งแต่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดถึงวันที่ทำบัญชีแบ่งครั้งที่สุดเพื่อปิดคดีจะใช้เวลานาน เนื่องจากมีการโต้แย้งสิทธิการได้รับชำระหนี้ชั้นศาล เมื่อพิจารณาถึงจำนวนคดีที่มีการทำบัญชีแบ่งครั้งที่สุดปิดคดีแล้วส่วนใหญ่จะส่งทำบัญชีได้ในช่วง 5 ปี - ต่ำกว่า 10 ปี กล่าวคือ มีการทำบัญชีในช่วงเวลาดังกล่าว 286 คดี และมีส่วนน้อยเท่านั้น คือ 32 คดีที่ส่งทำบัญชีเกิน 10 ปี เมื่อพิจารณาจำนวนคดีรวมด้วย พบว่าจากคดีทั้งหมดที่มีการเก็บข้อมูลจำนวน 614 คดี กว่าร้อยละ 80 ใช้เวลาดำเนินการตั้งแต่พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจนแบ่งทรัพย์สินครั้งที่สุดปิดคดี โดยใช้เวลาระหว่าง 3 ถึง 5 ปี จำนวน 223 คดี หรือร้อยละ 36.32 และระหว่าง 5 ถึง 10 ปี จำนวน 286 คดี หรือร้อยละ 46.58

6. การให้ความร่วมมือของเจ้าหนี้และลูกหนี้

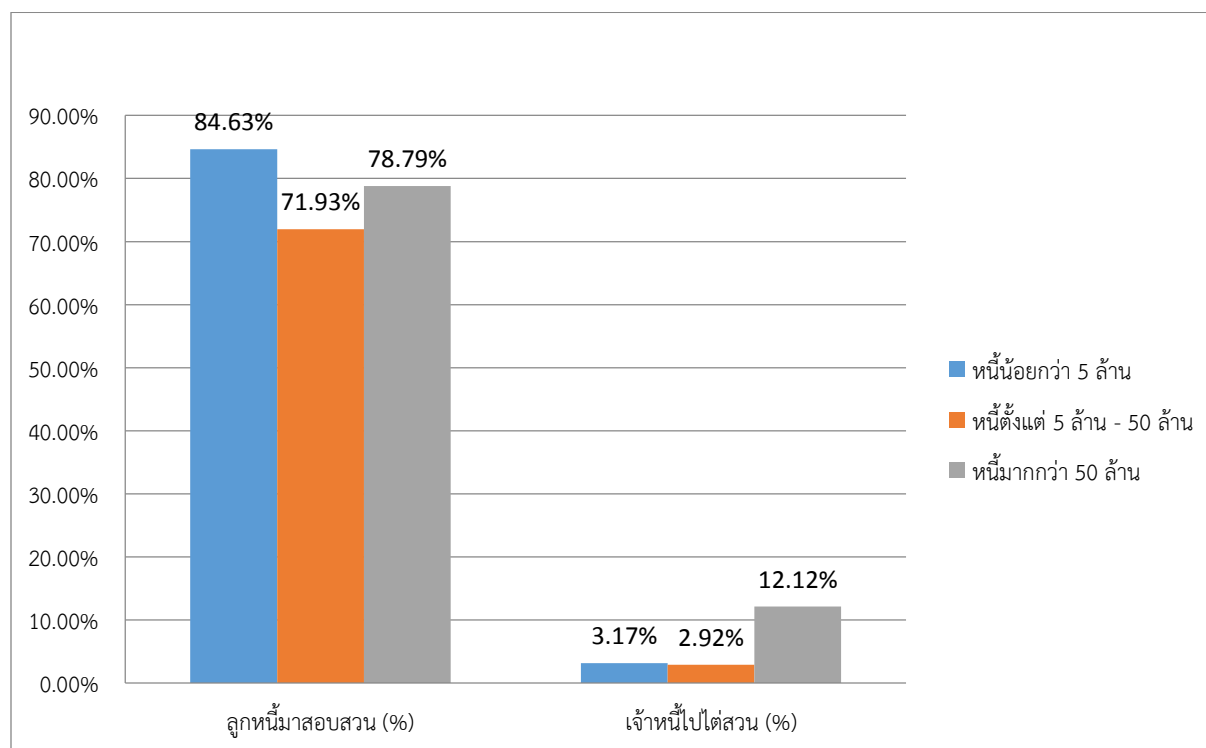
ตาราง 6.1 การให้ความร่วมมือของเจ้าหนี้และลูกหนี้

ปีงบประมาณ	การให้ความร่วมมือ	จำนวนคดี	หนี้้น้อยกว่า 5 ล้าน			หนี้ตั้งแต่ 5 ล้าน - 50 ล้าน			หนี้มากกว่า 50 ล้าน		
			จำนวนคดี	ลูกหนี้มาสอบสวน	เจ้าหนี้ไปไต่สวน	จำนวนคดี	ลูกหนี้มาสอบสวน	เจ้าหนี้ไปไต่สวน	จำนวนคดี	ลูกหนี้มาสอบสวน	เจ้าหนี้ไปไต่สวน
2555		90	54	46	1	31	23	1	5	4	-
2556		93	63	53	1	23	17	-	7	6	1
2557		130	87	77	3	36	22	-	7	4	1
2558		183	119	104	6	54	39	3	10	8	1
2559		118	87	67	2	27	22	1	4	4	1
รวม		614	410	347	13	171	123	5	33	26	4

ตาราง 6.2 การให้ความร่วมมือของเจ้าหนี้และลูกหนี้ (เพิ่มเติม)

จำนวนหนี้	จำนวนคดีตัวอย่าง (คดี)	ลูกหนี้มาสอบสวน (คดี)	ลูกหนี้มาสอบสวน (%)	เจ้าหนี้ไปไต่สวน (คดี)	เจ้าหนี้ไปไต่สวน (%)
หนี้้น้อยกว่า 5 ล้าน	410	347	84.63%	13	3.17%
หนี้ตั้งแต่ 5 ล้าน - 50 ล้าน	171	123	71.93%	5	2.92%
หนี้มากกว่า 50 ล้าน	33	26	78.79%	4	12.12%
รวม	614	496	80.78%	22	3.58%

แผนภูมิแสดงสัดส่วนการให้ความร่วมมือของลูกค้าหนี้และเจ้าหนี้ต่อจำนวนหนี้แต่ละช่วง

จากตารางพบว่า จำนวนคดีทั้งสิ้น 614 คดี ส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีหนี้ต่ำกว่า 5 ล้านบาท จำนวน 410 คดี รองลงมาเป็นคดีที่มีหนี้ตั้งแต่ 5 ล้านบาท - 50 ล้านบาท จำนวน 171 คดี และคดีที่มีหนี้มากกว่า 50 ล้านบาท มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 33 คดี

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการให้ความร่วมมือของลูกค้าหนี้และเจ้าหนี้ จะพบว่า จากจำนวนคดีทั้งสิ้น 614 คดี มีลูกหนี้ที่ให้ความร่วมมือมาพบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สินสูงถึง ร้อยละ 80.78 (ลูกหนี้มาให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สินทั้งสิ้น 496 ราย) ในขณะที่เจ้าหนี้ที่ให้ความร่วมมือมาไต่สวนมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 5.00 (เจ้าหนี้มาไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยทั้งสิ้น 22 ราย) และเมื่อจำแนกตามจำนวนหนี้พบว่า ลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้ต่ำให้ความร่วมมือมากที่สุด ในขณะที่เจ้าหนี้ที่มีจำนวนหนี้สูงให้ความร่วมมือมาไต่สวนมากกว่าเจ้าหนี้ที่มีจำนวนหนี้ต่ำ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าจำนวนทุนทรัพย์ของคดีมีผลต่อการมาหรือไม่มาให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ต่ำมาก แต่มีผลต่อการมาไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยที่ศาลล้มละลายกลางของเจ้าหนี้

บทที่ 4

การพัฒนาระบบการรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลายของกรมบังคับคดี

การบังคับคดีล้มละลายเป็นภารกิจหลักของกรมบังคับคดีประกอบกับคดีล้มละลายมีจำนวนมากขึ้นในทุกปี ดังนั้น กรมบังคับคดีจึงได้มีการพัฒนาระบบการรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลายในหลายๆด้าน เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการบังคับคดีล้มละลาย ดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงกฎหมายล้มละลายให้มีประสิทธิภาพ

ในคดีล้มละลายปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การบังคับคดีล้มละลายมีความสะดวก รวดเร็ว คือการมีกฎหมายล้มละลายที่มีประสิทธิภาพ กรมบังคับคดีจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ มาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559 การฟื้นฟูกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561 ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาล้มละลายมีความสะดวกและง่ายขึ้น กล่าวคือ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 ได้มีการลดขั้นตอน โดยกฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้ และมีการเปิดโอกาสให้มีการฟื้นฟูกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นครั้งแรก พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. 2559 ได้กำหนดเรื่องการฟื้นฟูกิจการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และได้นำหลักเกณฑ์สากล คือ การไม่สามารถชำระหนี้มาใช้แทนการใช้หลักเกณฑ์การมีหนี้สินล้นพ้นตัว และพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561 ได้กำหนดมาตรการในการรวบรวมและติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และลดขั้นตอนของกระบวนการที่ไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้อัตราการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ในสัดส่วนที่สูงขึ้น

2. การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

ปัจจุบันการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในหลายๆด้าน ซึ่งรวมถึงการนำมาใช้ในการบริหารจัดการคดีล้มละลายและการติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย กรมบังคับคดีจึงได้นำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย ดังนี้

(1) มีการนำระบบเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลล้มละลายทางอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยหากหน่วยงานที่ทำการเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลล้มละลายตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินของลูกหนี้จะนำส่งให้กรมบังคับคดีทันที

(2) กรมบังคับคดีได้ทำการเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (Linkage Center) และหน่วยงานของรัฐ ตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561

(3) จัดทำระบบคดีล้มละลาย (E-Insolvency Case Management System) เพื่อนำมาใช้ในการทำงานในสำนักงานกลาง สำนักงานกิจการและทรัพย์สิน และเงินในคดี

(4) จัดทำระบบจ่ายสำนักงานคดีล้มละลายด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Random) โดยระบบงานคดีล้มละลายจะจ่ายสำนักงานกลางให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยอัตโนมัติ

(5) จัดทำระบบการรับจองคิวการบังคับคดีล่วงหน้า (LED Queue)

(6) จัดทำระบบ E-filing การยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์

(7) จัดทำแอปพลิเคชันโทรศัพท์เคลื่อนที่ (LED ABC Application) สำหรับการตรวจสอบสถานะบุคคลล้มละลาย

3. การเพิ่มศักยภาพของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สิน

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีบทบาทสำคัญในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกค้านี้ เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ในการเรียกลูกค้านี้มาให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สิน ซึ่งก็จะทราบว่าลูกค้านี้มีทรัพย์สินอยู่ที่ใดบ้างก็จะทำให้สามารถรวบรวมทรัพย์สินเพื่อนำมาแบ่งให้กับบรรดาเจ้าหนี้ได้ หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสอบสวนและมีความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องก็จะสามารถทำให้รวบรวมทรัพย์สินของลูกค้านี้ได้มากขึ้น ซึ่งกรมบังคับคดีได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้จัดโครงการอบรมต่างๆ ดังนี้

(1) โครงการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพแก่เจ้าหน้าที่กรมบังคับคดี หลักสูตร “การบัญชีสืบสวน (Forensic Accounting)” เพื่อเพิ่มทักษะแก่นักวิชาการเงินและบัญชีในการติดตามทรัพย์สินของลูกค้านี้

(2) โครงการอบรมเทคนิคการสอบสวนบุคคลในคดีล้มละลายชั้นสูง หลักสูตร “การสืบสวนสอบสวนระบบบัญชี” เพื่อเพิ่มทักษะแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการติดตามทรัพย์สินของลูกค้านี้และพัฒนาให้กระบวนการสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพ

(3) โครงการอบรมเทคนิคการสอบสวนบุคคลในคดีล้มละลายชั้นสูง หลักสูตร “ลักษณะการกระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย” เพื่อเพิ่มทักษะแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนบุคคลในคดีล้มละลาย

(4) โครงการอบรมการใช้ระบบงานบังคับคดีล้มละลายให้กับเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคทาง VDO Conference การสอบสวนกิจการของลูกค้านี้ การรับ-ส่งหมายจากส่วนกลางโดยทางอิเล็กทรอนิกส์

บทที่ 5

หลักเกณฑ์การจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก (Ease of Doing Business)

รายงานความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ หรือ The Ease of Doing Business เป็นรายงานผลการศึกษาเพื่อจัดอันดับความยาก – ง่ายในการเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งธนาคารโลกหรือ World Bank จัดทำขึ้น โดยศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ การอำนวยความสะดวก ต้นทุนค่าใช้จ่าย และกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆของรัฐว่ามีส่วนสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจอย่างไร ซึ่งมีตัวชี้วัดในการศึกษา 10 ด้าน ดังนี้

1. การเริ่มต้นธุรกิจ (Starting a Business)
2. การขออนุญาตก่อสร้าง (Dealing with Construction Permits)
3. การขอใช้ไฟฟ้า (Getting Electricity)
4. การจดทะเบียนทรัพย์สิน (Registering Property)
5. การได้รับสินเชื่อ (Getting Credit)
6. การคุ้มครองผู้ลงทุน (Protecting Investors)
7. การชำระภาษี (Paying Taxes)
8. การค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Borders)
9. การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง (Enforcing Contracts)
10. การแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency)

1. ตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาด้านล้มละลาย (Resolving Insolvency)

หนึ่งในตัวชี้วัดที่สำคัญในการจัดอันดับความยากง่ายในการเข้าประกอบธุรกิจ (Doing Business) ซึ่งจัดทำโดยธนาคารโลกและที่เกี่ยวข้องกับกรมบังคับคดีโดยตรงคือ ตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาด้านล้มละลาย (Resolving Insolvency) ตามรายงาน *Doing Business 2019 Training for Reform 16th edition, A World Bank Group Flagship Report*¹ ปัจจัยที่นำมาช่วยชี้วัดการแก้ไขปัญหาด้านล้มละลายนั้น ได้แก่ ระยะเวลา (Time) ค่าใช้จ่าย (Cost) ผลลัพธ์ที่ได้ (Outcome) อัตราการรวบรวมทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ (Recovery Rate) และความแข็งแกร่งของกรอบการทำงานทางกฎหมายด้านล้มละลาย (Strength of the Legal Framework) ซึ่งดัชนีที่ใช้ชี้วัดหรือจัดอันดับความยากง่ายในการเข้าประกอบธุรกิจจะมุ่งเน้นไปที่อัตราการรวบรวมทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ (Recovery Rate) และความเข้มแข็งของกรอบการทำงานทางกฎหมายด้านล้มละลาย (Strength of the Legal Framework) เป็นสำคัญ

¹ *Doing Business 2019 Training for Reform 16th edition, A World Bank Group Flagship Report*, หน้า 23, 118-1221

(Link: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf)

อัตราการรวบรวมทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ (Recovery Rate) จะคำนวณโดยอาศัยฐานจากปัจจัย
ชีวิต 3 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่ 1 ระยะเวลา (Time) คือระยะเวลาสำหรับเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้

ปัจจัยที่ 2 ค่าใช้จ่าย (Cost) คือค่าใช้จ่ายของกระบวนการทั้งหมดรวมค่าธรรมเนียมศาล
และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐจัดเก็บเพื่อดำเนินการ โดยจะถูกจัดเก็บเป็นอัตราร้อยละเทียบกับมูลค่ากองทรัพย์สิน
ของลูกหนี้

ปัจจัยที่ 3 คือ ผลลัพธ์ที่ได้ (Outcome) คือการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งขึ้นอยู่กับ
การประกอบการต่อไปของลูกหนี้ผู้ล้มละลาย โดยหากลูกหนี้ยังคงประกอบกิจการต่อไป มูลค่าของทรัพย์สิน
จะยังคงเป็นร้อยละ 100 แต่หากมีการนำทรัพย์สินออกขาย จำนวนเงินสูงสุดที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับคิดเป็น
ร้อยละ 70 ของมูลค่ากองทรัพย์สินหรือธุรกิจของลูกหนี้ผู้ล้มละลาย

ปัจจัยทั้งสามประการจะถูกนำมาใช้คำนวณอัตราการได้รับชำระคืน ซึ่งจะเป็นการคำนวณ
จากการที่เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้โดยการฟื้นฟูกิจการ การชำระบัญชี และหรือการบังคับคดีแพ่งหรือการบังคับคดี
ล้มละลาย

ในส่วนของความแข็งแกร่งของกรอบการทำงานทางกฎหมายด้านล้มละลาย (Strength of the
Legal Framework) นั้น จะประกอบด้วยดัชนีชีวิต 4 ตัว ได้แก่ กระบวนการเริ่มต้น การจัดการทรัพย์สิน
ของลูกหนี้ การฟื้นฟูกิจการ และการมีส่วนร่วมของเจ้าหนี้

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดการแก้ไขปัญหาด้านล้มละลายจะเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพและคุณภาพของ
กรอบการทำงานด้านล้มละลายในทุก ๆ ปี การปฏิรูป (Reform) นั้นจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่ การปฏิรูปที่ทำให้
เข้าไปประกอบธุรกิจได้ง่ายลง และการปฏิรูปที่ทำให้เข้าไปประกอบธุรกิจได้ยากขึ้น โดยพิจารณาถึงผลกระทบ
ของการเปลี่ยนแปลงต่อคะแนนเศรษฐกิจและดัชนีความแข็งแกร่งของกรอบการทำงานทางกฎหมายด้านล้มละลาย
และอัตราการได้รับชำระคืนของเจ้าหนี้

2. การแก้ไขปัญหาด้านล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ถึงปัจจุบัน ประเทศญี่ปุ่นได้รับการจัดให้เป็นอันดับหนึ่งในการแก้ไขปัญหา
ด้านล้มละลายเกือบทุกปี (มีเพียงปี พ.ศ.2558-2560 ที่ประเทศฟินแลนด์ได้รับการจัดให้เป็นอันดับหนึ่ง)
และประเทศญี่ปุ่นมีอัตราการรวบรวมทรัพย์สินคืนให้แก่เจ้าหนี้สูงกว่าร้อยละ 92 ทุกปี²

การที่ประเทศญี่ปุ่นถูกจัดให้เป็นอันดับหนึ่งในการแก้ไขปัญหาด้านล้มละลาย เนื่องจาก
มีระยะเวลาของกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการโดยมากไม่เกิน 6 เดือน และมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพียง
ร้อยละ 4.5 จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย นอกจากนี้ อัตราการรวบรวมทรัพย์สินคืนให้แก่เจ้าหนี้
ยังสูงกว่าร้อยละ 90 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอื่นในกลุ่ม OECD (อัตราร้อยละ 70.5)

กระบวนการดำเนินคดีล้มละลายนิติบุคคลของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีประสิทธิภาพสูงมากโดยเฉพาะ
เรื่องการปรับปรุงโครงสร้าง (หรือการฟื้นฟูกิจการ) อัตราการรวบรวมทรัพย์สินคืนให้แก่เจ้าหนี้ (Recovery Rate)
(หรือการที่เจ้าหนี้มีประกันได้รับเงินคืนจากบริษัทล้มละลายเมื่อสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดีล้มละลาย)

² Japan's Doing business 2013-2019

ถือเป็นอัตราสูงที่สุดในโลก คิดเป็นร้อยละ 92.1 เทียบกับอัตราค่าเฉลี่ยของ OECD ซึ่งคิดได้เพียงร้อยละ 70.5 (จากข้อมูลธนาคารโลกปี 2019)

อัตราการที่ได้เงินคืนที่สูงนี้สะท้อนถึง

1. ช่วงระยะเวลาการดำเนินคดีที่สั้น ระยะเวลาโดยเฉลี่ยคิดเป็นเพียง 6 - 7 เดือน เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของ OECD ที่ใช้ระยะเวลา 1 ปี 7 เดือน และ
2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการที่ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 4.5 จากทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของ OECD ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.3

สำหรับประเทศไทย กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ร่วมรับผิดชอบในตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) ตามรายงานผลการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลกประจำปี 2562 (Doing Business 2019) ในตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาการล้มละลาย ประเทศไทยได้อันดับที่ดีขึ้น คือ อันดับที่ 24 เพิ่มขึ้นสองลำดับ (ปีที่แล้ว(Doing Business 2018) อยู่ในอันดับที่ 26) โดยได้คะแนน 76.64 คะแนน ซึ่งคะแนนดีขึ้นจาก 75.64 คะแนนเมื่อปีที่แล้ว และอันดับของประเทศไทยในตัวชี้วัดที่ 10 การแก้ไขปัญหาการล้มละลายที่ประเทศไทยได้อันดับที่ 24 จาก 190 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ถือว่าอันดับของประเทศไทยด้านนี้เป็นอันดับที่ดีที่สุดในอาเซียนติดต่อกัน 3 ปีซ้อน (ประเทศสิงคโปร์ได้อันดับที่ 27 และมาเลเซียได้อันดับที่ 41) และเป็นอันดับที่ 4 ของเอเชีย (สาธารณรัฐเกาหลีได้อันดับที่ 11 ไต้หวันได้อันดับที่ 23) ซึ่งธนาคารโลกระบุว่าตัวชี้วัดด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลายเป็นประเด็นที่ท้าทายประเทศต่างๆ ทั่วโลกมากที่สุด (the most challenging)

บทที่ 6

กฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น

1. ภาพรวมของกฎหมายญี่ปุ่น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นนั้นมิได้รวมเป็นฉบับเดียวกัน แต่จะปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติล้มละลาย (The Bankruptcy Code 2004) พระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการของบริษัท (The Corporate Reorganization Law) กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของพลเมือง (The Civil Rehabilitation Act) พระราชบัญญัติการประนอมหนี้ (The Civil Reconstruction Law) และประมวลกฎหมายพาณิชย์ (The Commercial Code) โดยกรอบแนวคิดการล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นนั้น มุ่งแก้ไขปัญหาของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินชั่วคราวและสมควรได้รับการเยียวยา การยื่นขอล้มละลายโดยสมัครใจจึงถือเป็นเรื่องปกติ สถิติคดีล้มละลายในประเทศญี่ปุ่นจึงปรากฏว่าประมาณร้อยละ ๙๐ ของคดีล้มละลายทั้งหมดเป็นกรณีที่ลูกหนี้ยื่นขอล้มละลายเองโดยสมัครใจ จึงส่งผลให้ได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อแบ่งชำระหนี้ให้กับบรรดาเจ้าหนี้ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นจำนวนมาก

2. การจัดการหนี้โดยสมัครใจก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

กระบวนการของกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสถานะของลูกหนี้ในประเทศญี่ปุ่นนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของนิติบุคคล (The Corporate Reorganization Act) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับโครงสร้างองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ (2) กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของพลเมือง (The Civil Rehabilitation Act) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล SMEs แก้ไขปัญหาหนี้สินส่วนตัว โดยใช้กลไกทำนองเดียวกับการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งมีกระบวนการทางศาลเข้ามาเกี่ยวข้อง

ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของพลเมือง กำหนดกลไกพิเศษในการแก้ไขจัดการปัญหาหนี้สินของลูกหนี้โดยไม่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการเต็มรูปแบบไว้ 2 กรณี คือ (1) กรณีลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้จำนวนไม่มาก (Rehabilitation for Individuals with Small-Scale Debts) (2) กรณีลูกหนี้ที่เป็นลูกจ้างมีเงินเดือนประจำ (Rehabilitation for Salaried Workers)

(1) กรณีลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้จำนวนไม่มาก กล่าวคือ ลูกหนี้มีหนี้ไม่เกิน 50 ล้านเยน ซึ่งไม่รวมหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัยหรือหนี้ที่อาจเรียกชำระได้เพียงพอกจากสิทธิที่อาจแยกได้อย่างชัดเจน (เจ้าหนี้มีประกัน) หรือหนี้ค่าปรับ โดยลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินและมีคำขอให้ใช้กลไกพิเศษนี้ได้ โดยต้องยื่นรายละเอียดของหนี้และเจ้าหนี้ต่อศาลพร้อมกับคำร้องด้วย และต้องยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของลูกหนี้อย่างรูปแบบปกติ ลักษณะของกลไกนี้จะคล้ายกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามปกติ คือมีศาลเข้ามาเกี่ยวข้องและลูกหนี้จะต้องเสนอแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินของลูกหนี้ กำหนดเวลาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เป็นรายงวด โดยต้องชำระไม่น้อยกว่า 1 งวดทุกระยะเวลา 3 เดือน มีวันครบกำหนดชำระงวดสุดท้ายภายใน 3 ปี นับแต่วันที่มีการรับรองแผน เว้นแต่จะมีพฤติการณ์พิเศษ จึงขยายให้มีระยะเวลาครบกำหนดภายใน 5 ปี นับแต่วันที่มีการรับรองแผน โดยศาลจะให้เจ้าหนี้พิจารณาและลงมติทางเอกสารส่งคืนกลับมาให้ศาลภายในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ จะต้องมีการทำหนังสือแจ้งเจ้าหนี้เป็นรายบุคคล

เมื่อศาลมีคำสั่งรับรองแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินและคำสั่งนั้นถึงที่สุด แผนจะมีผลบังคับและผูกพันลูกหนี้ เจ้าหนี้ และบุคคลผู้ให้หลักประกันในการปฏิบัติตามแผนแต่ไม่ผูกพันเจ้าหนี้มีหลักประกันที่อาจบังคับตามสิทธิของตน และไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะเรียกเอาจากบุคคลผู้ค้ำประกันลูกหนี้หรือลูกหนี้ร่วม และลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้และความรับผิดชอบต่อสิทธิเรียกร้องที่อยู่ภายใต้แผนฟื้นฟูสถานะทางการเงิน แต่ทั้งนี้ ศาลอาจมีคำสั่งเพิกถอนแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินได้หากจำนวนเงินที่ชำระหนี้ตามแผนต่ำกว่าจำนวนเงินที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับจากกระบวนการล้มละลายตามปกติ

(2) กรณีลูกหนี้ที่เป็นลูกจ้างมีเงินเดือนประจำ (Rehabilitation for Salaried Workers)

สำหรับลูกหนี้ที่มีเงินเดือนหรือรายได้เป็นประจำและรายได้นั้นไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากจนเกินไป โดยมีกระบวนการเช่นเดียวกับกรณีแรก เว้นแต่มีเงื่อนไขพิเศษบางประการ กล่าวคือ ลูกหนี้จะต้องยื่นคำขอใช้กลไกพิเศษนี้พร้อมทั้งคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการโดยระบุว่า หากคำขอของลูกหนี้ไม่เข้าเงื่อนไขที่จะใช้กลไกสำหรับลูกจ้างที่มีเงินเดือนประจำแล้ว จะใช้กลไกพิเศษสำหรับลูกหนี้ที่มีหนี้จำนวนไม่มากหรือไม่

ในขั้นตอนการพิจารณาแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินนั้น ศาลจะมีคำสั่งรับฟังความเห็นของผู้มีสิทธิเรียกร้องที่ได้ยื่นแสดงหลักฐานไว้ต่อศาลเพื่อจะพิจารณาว่าจะอนุมัติแผนดังกล่าวหรือไม่ แต่จะไม่ใช้มติของเจ้าหนี้ซึ่งต่างจากกระบวนการสำหรับลูกหนี้ที่มีหนี้จำนวนไม่มาก นอกจากนี้ จำนวนเงินทั้งหมดที่ต้องชำระตามแผนนั้นต้องไม่น้อยกว่า 2 เท่าของจำนวนเงินเดือนคงเหลือภายหลังหักค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของลูกหนี้ตามมาตรฐานขั้นต่ำและภาษีที่ต้องชำระตามหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งรับรองแผนฟื้นฟูสถานะทางการเงินแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งเพิกถอนแผนได้หากจำนวนเงินที่ชำระหนี้ตามแผนต่ำกว่าจำนวนเงินที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับการจัดสรรชำระหนี้จากกองทรัพย์สินในกระบวนการล้มละลายตามปกติเช่นเดียวกับกรณีแรก

3. การเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นกำหนดว่าทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ต่างมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาล้มละลายได้ โดยอาศัยเหตุแห่งการร้องขอคือ ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ของตนได้ กล่าวคือ ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ของตนได้อย่างเป็นการทั่วไปและต่อเนื่องเมื่อนั้นถึงกำหนดชำระ และมีบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้แล้วหากลูกหนี้หยุดชำระหนี้ (Suspend Payments) และหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้มีการเริ่มต้นกระบวนการที่เทียบได้กับกระบวนการล้มละลายในต่างประเทศก็ให้ถือว่าได้มีเหตุแห่งการร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายปรากฏขึ้นแล้ว ทั้งนี้ กฎหมายมิได้บัญญัติจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระได้ไว้แต่อย่างใด

3.1 การร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้

ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจ หากเข้าหลักเกณฑ์ดังนี้ 1) ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ของตนได้เป็นการทั่วไปและอย่างต่อเนื่องเมื่อนั้นถึงกำหนดชำระแล้วและ 2) ลูกหนี้มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ลูกหนี้จะต้องมีสำนักงานทำการงาน (Business Office) หรือภูมิลำเนา (Domicile) หรือถิ่นที่อยู่ (Residence) หรือทรัพย์สิน (Property) ของลูกหนี้อยู่ในประเทศญี่ปุ่น

คำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายโดยสมัครใจนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ และระบุรายละเอียดตามข้อบังคับศาลฎีกา พร้อมทั้งแนบเอกสารระบุรายชื่อเจ้าหนี้พร้อมรายละเอียดต่าง ๆ หากลูกหนี้ไม่สามารถแนบเอกสารดังกล่าวไปพร้อมกับคำร้องได้ ก็สามารถยื่นเอกสารดังกล่าวได้ในภายหลังแต่ต้องยื่นโดยไม่ชักช้า (Without Delay) นอกจากนี้ ลูกหนี้ต้องวางเงินค่าใช้จ่ายในกระบวนการล้มละลายตามจำนวนที่ศาลกำหนดด้วยโดยศาลจะมีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการล้มละลายตามคำร้องหากพิจารณาแล้วเห็นว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ของตนเองได้เป็นการทั่วไปและอย่างต่อเนื่องเมื่อหนันั้นถึงกำหนด ทั้งนี้ศาลจะไม่มีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการล้มละลายหากลูกหนี้ไม่ได้วางเงินค่าใช้จ่าย หรือลูกหนี้ได้ยื่นคำร้องขอให้เริ่มกระบวนการล้มละลายโดยไม่มีเหตุอันสมควร (Unjustifiable Purpose) หรือโดยไม่สุจริต (Not in Good Faith)

3.2 กระบวนการขึ้นศาล

ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นกระบวนการล้มละลายจะเริ่มต้นเมื่อเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ได้ยื่นคำร้องขอเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย (Petition for Commencement of Bankruptcy Proceedings) ต่อศาลที่มีเขตอำนาจและศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุแห่งการร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ของตนเองได้เป็นการทั่วไปและต่อเนื่องเมื่อหนันั้นถึงกำหนดชำระหรือเข้าบทสันนิษฐานตามกฎหมายว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้แล้วหากลูกหนี้หยุดชำระหนี้ (Suspend Payments or General Cessation of Payments) ทั้งนี้ ศาลจะไม่มีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการล้มละลายหาก 1) ลูกหนี้ไม่วางเงินค่าใช้จ่าย หรือ 2) ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้เริ่มกระบวนการล้มละลายโดยไม่มีเหตุอันสมควร (Unjustifiable Purpose) หรือโดยไม่สุจริต (Not in Good Faith)

คำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลายจะมีผลไปจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลายเป็นที่สุดและมีผลผูกพัน หรือวันที่คำสั่งระงับกระบวนการล้มละลาย (Order of Discontinuance of Bankruptcy Proceedings) เป็นที่สุดและมีผลผูกพัน หรือวันที่คำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ (Order of Confirmation of the Rehabilitation Plan) เป็นที่สุดและมีผลผูกพัน หรือเมื่อพ้น 10 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลายและภายในระยะเวลาดังกล่าวลูกหนี้หรือบุคคลล้มละลายไม่เคยต้องพิพากษาอันถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดอาญา หรือเมื่อศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้หรือบุคคลล้มละลายกลับมีสิทธิจัดการและทรัพย์สินตามเดิม (Order of Restoration of Rights)

คำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลายทำให้อำนาจในการจัดการและจำหน่ายจ่ายโอนกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย (Bankruptcy Estate) ตกเป็นของผู้จัดการทรัพย์สิน (Bankruptcy Trustee) ซึ่งศาลแต่งตั้ง การพิจารณาคำขอจนถึงขั้นตอนที่ศาลมีคำสั่งเริ่มกระบวนการล้มละลายและแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินนั้นมีระยะเวลาที่สั้นเพียง 1 สัปดาห์

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาด

เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลายแล้ว ศาลจะต้องดำเนินการดังนี้

(1) ศาลต้องแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน (Bankruptcy Trustee) โดยทรัสต์จะมีหน้าที่จำหน่ายทรัพย์สินจากกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายแล้วนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินมาจัดสรรแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ นอกจากนี้ ทรัสต์ยังมีหน้าที่พิจารณาคำร้องขอรับชำระหนี้ (Proof of Claim) ของเจ้าหนี้ที่ยื่นต่อศาล และมีหน้าที่คัดค้านคำสั่งของศาลที่อนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้โดยไม่สมควรอีกด้วย

(2) ศาลต้องระบุรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย ได้แก่ระยะเวลาสำหรับการยื่นคำขอรับชำระหนี้ วันประชุมเจ้าหนี้เพื่อรายงานสถานะทรัพย์สินของลูกหนี้ และระยะเวลาสำหรับการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้

(3) ศาลต้องประกาศต่อสาธารณชน (Public Notice) ให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อความสำคัญ (Main Text) ของคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการล้มละลายชื่อของทรัสต์ระยะเวลาตาม (2) คำสั่งห้ามบุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายและบุคคลที่เป็นหนี้ลูกหนี้มีให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือชำระหนี้เช่นว่านั้นให้แก่ลูกหนี้และในกรณีที่จะมีการแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยรวบรัด (Simplified Distribution) กำหนดระยะเวลายื่นคำคัดค้านการแบ่งชำระหนี้โดยรวบรัดของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายต่อศาล พร้อมทั้งแจ้งรายละเอียดดังกล่าวให้แก่ทรัสต์ บุคคลล้มละลาย และเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายเท่าที่ทราบ ผู้ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายเท่าที่ทราบ ผู้จัดการชั่วคราว (Provisional Administrator) ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งให้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราวและสหภาพแรงงาน (สหภาพแรงงาน) หรือตัวแทนของลูกจ้างฝ่ายเสียงข้างมากของบุคคลล้มละลายเป็นรายบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงด้วย

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

กฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้จัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย (Bankruptcy Trustee) ซึ่งเป็นเอกชนที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคำสั่งศาลเมื่อมีคำสั่งเริ่มกระบวนการล้มละลายโดยผู้จัดการทรัพย์สินจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้และจะมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ โดยทั่วไปแล้วผู้จัดการทรัพย์สินที่ศาลแต่งตั้งจะเป็นทนายความ โดยศาลมีหน้าที่กำกับดูแลผู้จัดการทรัพย์สินที่ศาลแต่งตั้ง และหากผู้จัดการทรัพย์สินไม่ทำหน้าที่ให้เหมาะสมในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ศาลอาจไต่สวนและเพิกถอนผู้จัดการทรัพย์สินได้อันนี้ กฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้จัดการทรัพย์สินไว้โดยเฉพาะ

ผู้จัดการทรัพย์สินจะมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการควบคุมดูแลกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงการตรวจสอบคำขอรับชำระหนี้จากบรรดาเจ้าหนี้ และมีอำนาจในการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำเงินมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายภายหลังจากหักค่าใช้จ่ายของผู้จัดการทรัพย์สิน หนี้ภาษีของลูกหนี้ และหนี้ค่าจ้างแรงงาน เมื่อแบ่งชำระเสร็จแล้วก็ป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการล้มละลายทันทีแม้เงินไม่พอแบ่งเจ้าหนี้ ในส่วนของคำตอบแทนของผู้จัดการทรัพย์สินศาลจะเป็นผู้พิจารณากำหนดให้ในแต่ละคดี โดยผู้ยื่นคำขอให้ล้มละลายจะต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมศาลซึ่งจะถูกหักเงินไว้ส่วนหนึ่งเป็นคำตอบแทนให้แก่ผู้จัดการทรัพย์สิน ทั้งนี้ ศาลแขวงกรุงโตเกียวได้หารือกับสมาคมทนายความแห่งประเทศญี่ปุ่นไว้โดยกำหนดคำตอบแทนให้ผู้จัดการทรัพย์สินเป็นเงินจำนวน 200,000 เยน

ตามกฎหมายล้มละลายญี่ปุ่นนั้น ที่ประชุมเจ้าหนี้เป็นเพียงเวทีให้ผู้จัดการทรัพย์สินนำเสนอข้อมูลแก่เจ้าหนี้และเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้แสดงความคิดเห็น แต่มิได้เป็นข้อบังคับตามกฎหมาย ในบางคดีผู้จัดการทรัพย์สินจึงอาจไม่จัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้ก็ได้

การขอรับชำระหนี้

กฎหมายล้มละลายญี่ปุ่น The Bankruptcy Act 2004 ได้กำหนดลักษณะหนี้ที่สามารถขอรับชำระได้เรียกว่า สิทธิเรียกร้องในคดีล้มละลาย (Claim in Bankruptcy) ได้แก่ สิทธิเรียกร้องใด ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนที่จะเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย โดยเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องดังกล่าวสามารถยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ และหากไม่ยื่นขอรับชำระหนี้เข้ามาในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ย่อมเสียสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ กำหนดระยะเวลาในการยื่นขอรับชำระหนี้จะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลซึ่งศาลจะแจ้งให้เจ้าหนีทราบ อย่างไรก็ตาม หากเจ้าหนี้ดังกล่าวไม่สามารถยื่นขอชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เจ้าหนี้อาจยื่นขอรับชำระหนี้ได้ภายใน 1 เดือนหลังจากนั้น แต่จะต้องอ้างถึงเหตุที่ไม่สามารถขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาได้และเหตุดังกล่าวจะต้องไม่ใช่ความผิดของเจ้าหนี้เอง

กรณีเจ้าหนี้ในสิทธิเรียกร้องที่มีประกันได้แก่ เจ้าหนี้ในสิทธิบุริมสิทธิพิเศษ (Special Preference Right) สิทธิจำนำ (Right of Pledge) สิทธิจำนอง (Hypothec) เหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย สิทธิยึดหน่วงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (The Commercial Code) หรือกฎหมายบริษัท The Company Act ที่มีอยู่ก่อนเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย ให้ถือว่าเป็นบุริมสิทธิพิเศษเหนือกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ในลำดับถัดจากเจ้าหนี้อุบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเจ้าหนี้อุบัติตามกฎหมายอื่น โดยหลักแล้วเจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับเอากับหลักประกันที่ตนถืออยู่ได้ โดยไม่จำเป็นต้องยื่นขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดีล้มละลาย แต่หากเจ้าหนี้มีประกันประสงค์จะยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย กฎหมายล้มละลายญี่ปุ่นจะอนุญาตให้เฉพาะสิทธิเรียกร้องที่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่านั้นที่สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้

เมื่อมีการยื่นคำขอรับชำระหนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องทำการสอบสวนคำขอดังกล่าวและทำคำเสนอต่อศาลว่าสมควรยอมรับหรือปฏิเสธสิทธิเรียกร้องนั้นหรือไม่ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยต้องระบุจำนวนหนี้ที่ขออนุญาตรับชำระหนี้ เป็นหนี้บุริมสิทธิหรือหนี้ด้อยสิทธิ (ถ้ามี) และจำนวนหนี้ที่อาจได้รับชำระจากการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกัน โดยศาลจะเป็นผู้มีอำนาจยอมรับหรือปฏิเสธคำขอรับชำระหนี้ตามคำเสนอของผู้จัดการทรัพย์สินและคำคัดค้านของผู้มีส่วนได้เสียในสิทธิเรียกร้องนั้น ได้แก่ เจ้าหนี้อื่นๆ และลูกหนี้

เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ที่ไม่พอใจการสอบสวนของผู้จัดการทรัพย์สินสามารถยื่นคำคัดค้านเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลภายในระยะเวลาสอบสวนที่ศาลกำหนดและไปศาลเพื่อไต่สวน เมื่อศาลพิจารณาแล้วว่าสิทธิเรียกร้องใดสามารถขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ หากไม่มีผู้คัดค้านคำตัดสินของศาลจะเป็นที่สุด แต่หากมีผู้ยื่นคำคัดค้านต่อศาลภายในระยะเวลา 1 เดือน หลังจากพ้นกำหนดการสอบสวนคำขอรับชำระหนี้ เมื่อศาลพิจารณาไต่สวนแล้วผู้จัดการทรัพย์สินจะแจ้งผลไว้ในบัญชีเจ้าหนี้ โดยผลดังกล่าวให้ถือเป็นที่สุดและมีผลผูกพันเจ้าหนี้ทุกราย

สถานะของบุคคลล้มละลาย

ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น ในส่วนกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา เมื่อมีการยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว ศาลจะมีคำสั่งเริ่มกระบวนการล้มละลาย และแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์นับแต่มีการยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และเมื่อมีการรวบรวม

บรรดาทรัพย์สินของลูกหนี้คดีล้มละลาย และรวบรวมหนี้ของลูกหนี้โดยกระบวนการให้บรรดาเจ้าหนี้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ และการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้ของผู้จัดการทรัพย์สิน รวมถึงการรายงานต่อที่ประชุมเจ้าหนี้และจำหน่ายทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยขั้นตอนดังกล่าวใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน แล้วผู้จัดการทรัพย์สินจะดำเนินการแบ่งเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินภายหลังหักค่าใช้จ่ายและหนี้บุริมสิทธิต่างๆ ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ของลูกหนี้ เมื่อมีการแบ่งชำระแก่บรรดาเจ้าหนี้จนหมดแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินจะรายงานบัญชีต่อที่ประชุมเจ้าหนี้และต่อศาล ศาลจะมีคำสั่งปิดกระบวนการล้มละลาย อันเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการล้มละลาย ขั้นตอนในส่วนการแบ่งชำระหนี้สินให้แก่บรรดาเจ้าหนี้จนถึงขั้นตอนที่ศาลมีคำสั่งปิดกระบวนการล้มละลายใช้ระยะเวลาประมาณ 8-10 สัปดาห์ ดังนั้นกระบวนการล้มละลายของบุคคลธรรมดาตามกฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นใช้ระยะเวลาเพียงประมาณ 4-5 เดือนนับแต่มีการยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเท่านั้น

แต่หากภายหลังศาลมีคำสั่งเริ่มกระบวนการล้มละลาย ลูกหนี้สามารถตกลงประนอมหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้ได้ เมื่อศาลได้ทำการไต่สวนแล้วและออกคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ ศาลก็มีคำสั่งปิดกระบวนการล้มละลายได้ทันที

ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่นมิได้มีบทบัญญัติให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายแต่อย่างใด มีเพียงขั้นตอนเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น มิได้มีขั้นตอนเกี่ยวกับการกำหนดสถานะของลูกหนี้แต่อย่างใด

4. การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้

4.1 การเพิกถอนการโอน

ก่อนเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย ลูกหนี้มีสิทธิที่จะจัดการทรัพย์สินหรือจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินของตนได้อย่างอิสระ แต่กฎหมายล้มละลายญี่ปุ่นได้กำหนดให้การจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินบางอย่างนั้นตกอยู่ภายใต้อำนาจการเพิกถอนของผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรสต์ได้ แม้ว่าการจัดการทรัพย์สินดังกล่าวจะเกิดขึ้นจากการบังคับคดีก็ตาม หากภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดลูกหนี้ได้ทำการโอนทรัพย์สินโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือโอนทรัพย์สินโดยได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าราคาตลาด การกระทำเช่นนี้ถือเป็นการฉ้อฉลเจ้าหนี้ (Fraudulent) หรือลูกหนี้เลือกชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เป็นการเฉพาะเจาะจงอันเป็นการทำลายหลักความเท่าเทียมของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย วัตถุประสงค์ของการเพิกถอนการกระทำดังกล่าวของลูกหนี้เพื่อช่วยเพิ่มพูนกองทรัพย์สินของลูกหนี้และเป็นการทำให้เจ้าหนี้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

การกระทำของลูกหนี้ที่อาจถูกเพิกถอน

ตาม Article 160 กำหนดให้การที่ลูกหนี้กระทำการโดยรู้อยู่แล้วว่าจะทำให้เจ้าหนี้เสียหาย (ซึ่งไม่รวมถึงการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันหนี้) หลังจากที่มีการเริ่มต้นกระบวนการล้มละลายสามารถถูกเพิกถอนได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ลูกหนี้นำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ หรือทำให้หนี้ระงับลงหากมูลค่าของการกระทำที่เจ้าหนี้ได้รับเกินกว่ามูลค่าของหนี้ที่ระงับไปแล้ว การกระทำดังกล่าวสามารถถูกเพิกถอนได้เฉพาะมูลค่าที่เกินกว่ามูลค่าหนี้ที่เจ้าหนี้มีต่อลูกหนี้เท่านั้น

กรณีลูกหนี้กระทำการขึ้นเพื่อฉ้อฉลเจ้าหนี้ (Fraudulent Acts) ผู้จัดการทรัพย์สินหรือทรสต์ก็สามารถเพิกถอนการกระทำดังกล่าวของลูกหนี้ได้ตาม Article 160 (1) (i) เมื่อลูกหนี้กระทำการโดยรู้ว่า

การกระทำเช่นนั้นจะทำให้เจ้าหนี้เสียหาย (Prejudice Creditor) เว้นแต่ผู้รับประโยชน์จากการกระทำของลูกหนี้ จะไม่ทราบถึงการทำให้เจ้าหนี้เสียหายในขณะที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม Article 161 กำหนดว่า หากลูกหนี้ได้จำหน่ายทรัพย์สินและได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม (A Reasonable Value) ย่อมไม่ถือว่าเป็นการกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นการฉ้อฉลเจ้าหนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นมีความเสี่ยงที่ลูกหนี้จะปิดบัง ให้เปล่า ถ่ายเท หรือจำหน่าย ย้าย โอนอสังหาริมทรัพย์ หรือการเปลี่ยนแปลงประเภทของทรัพย์สินโดยวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินที่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย ซึ่งในขณะที่ลูกหนี้กระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ลูกหนี้มีเจตนาที่จะปิดบังซ่อนเร้นค่าตอบแทนหรือประโยชน์ในลักษณะเดียวกันที่ตนได้รับจากการกระทำนั้น และคู่สัญญาคนอื่นๆถึงเจตนาดังกล่าวของลูกหนี้

กรณีที่ลูกหนี้ได้ให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ Article 162 กำหนดให้ การกระทำความผิดดังกล่าวสามารถถูกเพิกถอนหลังจากเริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย แต่ต้องเป็นการกระทำของลูกหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ลูกหนี้อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือภายหลังที่ลูกหนี้ถูกร้องขอให้ล้มละลาย โดยเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันจะต้องรู้ว่าในขณะที่ลูกหนี้ให้หลักประกันนั้น ลูกหนี้อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือลูกหนี้หยุดชำระหนี้ หรือลูกหนี้ถูกร้องขอให้ล้มละลาย

การให้เปล่า (Gratuitous Acts) หรือการกระทำใดที่ถือได้ว่าเป็นการให้เปล่าของลูกหนี้ Article 160 (3) กำหนดให้การกระทำนั้นถูกเพิกถอนได้ หลังจากหรือภายในระยะเวลา 6 เดือน ก่อนมีการหยุดพักชำระหนี้ (Suspension of Payment) หรืออาจเพิกถอนภายหลังที่มีการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายแล้ว โดยที่ลูกหนี้ไม่ต้องรู้ว่าการให้เปล่านั้นจะเป็นการทำให้เจ้าหนี้ของตนเสียหายอีกทั้งผู้รับประโยชน์ไม่จำเป็นต้องรู้ว่าลูกหนี้ทำการให้เปล่าในขณะที่การชำระหนี้หยุดชะงักหรือลูกหนี้ถูกร้องขอให้ล้มละลาย

การใช้สิทธิเพิกถอน

ทรัพย์สินจะต้องใช้สิทธิในการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ภายในระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ทั้งนี้ สิทธิในการเพิกถอนไม่อาจกระทำได้หากพ้น 20 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้กระทำการที่อาจถูกเพิกถอนนั้น

5. การขายทรัพย์สิน

กระบวนการจำหน่ายทรัพย์สิน ประเทศญี่ปุ่นจะใช้วิธีเปิดซองประมูลราคาในการจำหน่ายทรัพย์สิน โดยวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินจะมีการประกาศเสนอราคาขายขั้นต่ำของทรัพย์สินและช่วงเวลาขายทรัพย์สิน แต่ละรายการ ในหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์ โดยผู้ที่สนใจซื้อทรัพย์สินสามารถวางเงินประกันพร้อมยื่นซองเสนอราคา ที่ตนสนใจประมูลแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีจนกระทั่ง เมื่อสิ้นสุดวันที่กำหนดให้ยื่นเสนอราคา เจ้าพนักงานบังคับคดี จะมีการเปิดซองประมูลโดยเปิดเผยพร้อมกัน และขายทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่ยื่นเสนอราคาซื้อสูงสุด โดยไม่มีการอนุญาตให้คัดค้านราคาเนื่องจากเป็นราคาที่สูงกว่าราคาที่กำหนดไว้แล้ว ซึ่งปกติจะเป็นราคาซื้อขายในตลาดและสูงกว่าราคาประเมิน

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

(1) จากการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการเก็บสถิติคดล้มละลายในปีงบประมาณพ.ศ. 2555-2559 ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ที่มีนัยสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1.1) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 เป็นปีที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในอัตราสูง ทั้งยังเป็นปีงบประมาณที่รวบรวมเงินได้มากที่สุด เป็นเงินจำนวน 337.34 ล้านบาท โดยเงินที่รวบรวมได้ส่วนใหญ่เป็นของเจ้าหนี้มีประกัน สืบเนื่องจากกรมบังคับคดีออกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ 81/2554 และที่ 501/2554 ให้เจ้าหนี้มีประกันที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 (2) และมาตรา 96(3) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งอยู่ระหว่างการบังคับคดีเอาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในคดีแพ่งหรือศาลในคดีแพ่งที่ได้ออกหมายบังคับคดีไว้แล้ว แต่ยังไม่มีการบังคับเอาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่งไปดำเนินการบังคับคดีเอาทรัพย์หลักประกันในคดีแพ่งต่อไป

(1.2) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เป็นปีที่แบ่งทรัพย์สินให้กับเจ้าหนี้ได้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.62 แต่อย่างไรก็ดี ปีดังกล่าวมีจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระสูงที่สุดเป็นเงินจำนวน 7,605.79 ล้านบาท

(1.3) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 เงินที่นำมาแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมดเป็นเงินที่แบ่งให้กับเจ้าหนี้มีประกันถึง 784.35 ล้านบาท หรือร้อยละ 88.33 ของเงินที่นำมาแบ่งจำนวน 887.99 ล้านบาท สำหรับเจ้าหนี้สามัญได้รับเงินส่วนแบ่งจำนวน 103.64 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.67 ของเงินจำนวนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เงินส่วนแบ่งของเจ้าหนี้สามัญจำนวน 103.64 ล้านบาทเป็นเงินที่รวบรวมได้ที่นำมาแบ่งทรัพย์สินในปีงบประมาณ 2558 เกือบทั้งหมด

(1.4) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559 ประเภททรัพย์สินที่รวบรวมได้มากที่สุด ได้แก่ เงินได้นำส่งซึ่งเป็นเงินประเภทต่างๆที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งอายัดไป เช่น เงินเดือนหรือรายได้จากการประกอบอาชีพของลูกหนี้ เงินฝากในสถาบันการเงิน หรือเงินที่ลูกหนี้ชำระหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ ซึ่งรวบรวมได้ร้อยละ 60.87 โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2556 ซึ่งเจ้าหนี้ได้รับส่วนแบ่งมากที่สุด โดยเงินที่นำมาแบ่งเป็นทรัพย์สินประเภทเงินได้นำส่งเกือบทั้งสิ้น กล่าวคือ คิดเป็นร้อยละ 92.32 ของประเภททรัพย์สินทั้งหมดที่รวบรวมได้ ส่วนทรัพย์สินที่รวบรวมได้น้อยที่สุดได้แก่ห้องชุด ซึ่งรวมรวมได้ร้อยละ 0.22

(1.5) เงินที่รวบรวมได้จากทรัพย์สินประเภทที่ดินว่างเปล่า หรือ ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง อยู่ในปริมาณค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม ในระยะสองปีหลังของการสำรวจ เงินที่รวบรวมได้จากทรัพย์ประเภทที่ดิน นับว่ามีปริมาณสูงเกินกว่าช่วงสามปีแรกมาก กรณีดังกล่าวอาจเป็นผลจากมูลค่าของที่ดินที่เพิ่มขึ้น โดยกรมธนารักษ์ มีการปรับราคาประเมินที่ดินทำให้เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดสูงเกินกว่ามูลหนี้จำนวน จนมีเงินเหลือเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้เพิ่มขึ้นตามลำดับ ประกอบกับกรมบังคับคดีได้ผลักดันการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการขายทอดตลาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น มีการจัดมหกรรมขายทอดตลาดทรัพย์ในคดีล้มละลาย เป็นต้น ทำให้เงินที่รวบรวมได้จากทรัพย์สินประเภทดังกล่าวมีสัดส่วนที่สูงขึ้น

(1.6) เมื่อพิจารณาในยอดรวมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559 สัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้จากกองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลจะมีสัดส่วนมากที่สุดในอัตราร้อยละ 70.67 รองลงมาจะเป็นเงินที่รวบรวมได้จากกองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 25.42 แต่หากพิจารณาเป็นรายปี พบว่าในปีงบประมาณ 2555 และ 2557 สัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้จากกองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดามีสัดส่วนมากที่สุดในอัตราร้อยละ 86.04 และร้อยละ 80.75 ตามลำดับ ซึ่งทั้งสองปีสัดส่วนของเงินที่รวบรวมได้จากกองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาสูงกว่าเงินที่รวบรวมได้จากกองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทนิติบุคคล ส่วนเงินที่รวบรวมได้จากกองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้ประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีอัตราส่วนเพียงเล็กน้อย

(1.7) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2559 เจ้าหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลได้รับเงินส่วนแบ่งในคดีเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 51.49 ส่วนเจ้าหนี้ซึ่งเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงินได้รับเงินส่วนแบ่งในคดีเป็นลำดับรองลงมา โดยเฉลี่ยคิดเป็นอัตราร้อยละ 44.02 ต่อปีงบประมาณ ในขณะที่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้รับเงินส่วนแบ่งในคดีน้อยที่สุดโดยเฉลี่ยเพียงอัตราร้อยละ 4.50 ต่อปีงบประมาณ

(1.8) สำหรับช่วงเวลาในการรวบรวมทรัพย์สินตั้งแต่วันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดถึงวันที่มีการทำบัญชีแบ่งครั้งที่สุดปิดคดี ช่วงเวลาที่มีการรวบรวมทรัพย์สินได้มากที่สุด คือ ช่วงเวลาต่ำกว่า 3 ปี กล่าวคือ มีการรวบรวมเงินได้เฉลี่ยร้อยละ 34.02 ทั้งนี้การใช้เวลาในการรวบรวมทรัพย์สินนานขึ้นนี้มิได้มีผลทำให้การรวบรวมเงินได้มากขึ้นแต่อย่างใด นอกจากนี้จากคดีทั้งหมดที่มีการเก็บข้อมูลจำนวน 614 คดี กว่าร้อยละ 80 ใช้เวลาดำเนินการตั้งแต่พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจนแบ่งทรัพย์สินครั้งที่สุดปิดคดี โดยใช้เวลาระหว่าง 3 ถึง 5 ปี จำนวน 223 คดี หรือร้อยละ 36.32 และระหว่าง 5 ถึง 10 ปี จำนวน 286 คดี หรือร้อยละ 46.58

(1.9) คดีล้มละลายที่นำมาเก็บข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 614 คดี ส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีหนี้้น้อยกว่า 5 ล้านบาท จำนวน 410 คดี รองลงมาเป็นคดีที่มีหนี้ตั้งตั้งแต่ 5 ล้าน - 50 ล้านบาท จำนวน 171 คดี และคดีที่มีหนี้มากกว่า 50 ล้านบาท มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 33 คดี มีลูกหนี้ที่ให้ความร่วมมือมาพบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สิน สูงถึงร้อยละ 80.78 (ลูกหนี้มาให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สินทั้งสิ้น 496 ราย) ในขณะที่เจ้าหนี้ที่ให้ความร่วมมือมาร่วมทำการไต่สวนลูกหนี้มีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 5 (เจ้าหนี้มาไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผยทั้งสิ้น 22 ราย) และเมื่อจำแนกตามจำนวนหนี้ พบว่า ลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้้น้อยให้ความร่วมมือมากที่สุด ในขณะที่เจ้าหนี้ที่มีจำนวนหนี้สูงให้ความร่วมมือมาไต่สวนมากกว่าเจ้าหนี้ที่มีจำนวนหนี้้น้อย

(2) ปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

(2.1) จากข้อเท็จจริงข้างต้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ประกอบด้วย (1)ประเภท/ชนิดของทรัพย์สิน โดยประเภททรัพย์สินที่รวบรวมได้มากที่สุด ได้แก่ เงินได้นำส่ง (2)ความร่วมมือของเจ้าหนี้และลูกหนี้

(2.2) การบริหารจัดการคดี โดยการปรับปรุงกฎหมายล้มละลาย การปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการรวบรวมทรัพย์สิน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการคดี รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งจะส่งผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

(2.3) จากการศึกษากระบวนการจำหน่ายทรัพย์สินของประเทศญี่ปุ่น พบว่าจะใช้วิธีเปิดของประมูลราคาในการจำหน่ายทรัพย์สิน โดยวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินจะมีการประกาศเสนอราคาขายขั้นต่ำของทรัพย์สินและช่วงเวลาขายทรัพย์สินแต่ละรายการ ในหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์ โดยผู้ที่สนใจซื้อทรัพย์สินสามารถวางเงินประกันพร้อมยื่นซองเสนอราคาที่น่าสนใจประมูลแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีจนกระทั่งเมื่อสิ้นสุดวันที่กำหนดให้ยื่นเสนอราคา เจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีการเปิดซองประมูลโดยเปิดเผยพร้อมกัน และขายทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่เสนอราคาซื้อสูงสุด โดยไม่มีการอนุญาตให้คัดค้านราคาเนื่องจากเป็นราคาที่สูงกว่าราคาที่กำหนดไว้แล้ว ซึ่งปกติจะเป็นราคาซื้อขายในตลาดและสูงกว่าราคาประเมิน วิธีการจำหน่ายทรัพย์สินในรูปแบบนี้อาจส่งผลให้ได้ราคาขายที่ดีที่สุดและเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2555-2559 คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะทำให้สัดส่วนในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ในคดีล้มละลายเพิ่มมากขึ้น ดังนี้

1. การปรับปรุงกฎหมายล้มละลายให้มีประสิทธิภาพ

กฎหมายล้มละลายที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การบังคับคดีล้มละลายมีความสะดวก รวดเร็ว กรมบังคับคดีจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลาย กฎ ระเบียบ มาอย่างต่อเนื่อง นอกจากพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2559 การฟื้นฟูกิจการธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561 ที่มีผลใช้บังคับแล้ว ปัจจุบันกรมบังคับคดีได้เสนอแก้ไขกฎหมายล้มละลายซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

(1) ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ. (ส่วนการล้มละลายเกี่ยวกับต่างประเทศ) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการแล้วเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2559 ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยคณะพิเศษและคณะอนุกรรมการพัฒนาแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

(2) ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ. (เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน) อยู่ระหว่างกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมพิจารณาดำเนินการ

2. การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการติดตามทรัพย์สิน

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากกรมบังคับคดีมีการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง จะสามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้รวดเร็วขึ้นและเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะมีผลให้สัดส่วนการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากแอปพลิเคชันและระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆที่กรมบังคับคดีได้นำมาใช้ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้และนำมาใช้ในการบริหารจัดการระบบงานด้านล้มละลายแล้ว ปัจจุบันกรมบังคับคดีได้มีการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) มีระบบควบคุม ติดตามทรัพย์สิน (Asset-Tracking System) เป็นระบบสำหรับการติดตามควบคุมทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการทดสอบระบบ

(2) ทำการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย (Debtor Data Center) โดยเป็นการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เป็นนายทะเบียนทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ รวม 22 แห่ง เพื่อให้การทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้คืนให้กับเจ้าหน้าที่ในคดีล้มละลายมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณเดือนพฤษภาคม 2562

(3) จัดทำระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-payment) ได้แก่ การจ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่ลูกหนี้ การจ่ายเงินส่วนได้ให้แก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณเดือนเมษายน 2562

(4) ทำการพัฒนาระบบงานฟื้นฟูกิจการทั้งระบบ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจรับของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

(5) จัดทำโครงการพัฒนาระบบการออกใบอนุญาตและการตรวจสอบกำกับดูแลผู้ทำแผนและผู้บริหารแผน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการ

(6) จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการข้อมูลการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจรับของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

นอกจากนี้ กรมบังคับคดีจะปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นรูปแบบการทำงานแบบ One Solution ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ นักบัญชี อัยการ และศูนย์สารสนเทศ ในการจัดการคดี โดยเฉพาะการตรวจสอบและติดตามทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินคดี และทำให้ recovery rate สูงขึ้น รวมทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการได้ภายในเดือนเมษายน 2562

3. การพัฒนากระบวนการจำหน่ายทรัพย์สิน

กรมบังคับคดีควรมีการศึกษากระบวนการจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อให้ทราบถึงแนวทาง วิธีการในการจำหน่ายทรัพย์สินในวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาดโดยเจ้าพนักงาน

4. การพัฒนาศักยภาพของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ตามที่กรมบังคับคดีได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ. (เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน) เพื่อกำหนดให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนซึ่งคณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าการมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนจะทำให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้มากยิ่งขึ้นรวดเร็วขึ้น เนื่องจากเอกชนจะมาจากหลากหลายวิชาชีพจึงทำให้มีความสามารถในการสืบหาทรัพย์สินมากกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะมีความรู้เฉพาะด้านกฎหมายประกอบกับเอกชนจะมีความคล่องตัวในการทำงานมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นจึงจะส่งผลให้การรวบรวมทรัพย์สินกระทำได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้น ทำให้บรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายได้รับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่รวดเร็วและสัดส่วนในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ก็จะสูงขึ้น

นอกจากนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายควรเป็นผู้มีความรู้ในหลากหลาย นอกจากความรู้ด้านกฎหมายแล้วควรจะมีรู้ด้านบัญชี ด้านการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าในอนาคตเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรจะเป็นสหวิชาชีพ โดยสามารถให้นักบัญชี หรือนักบริหารจัดการสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์ในการรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

ภาคผนวก

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๘๑ / ๒๕๕๔

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับวิธีการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายว่าด้วยการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือ มาตรา ๙๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือ มาตรา ๙๖ (๓) โดยมูลหนี้ดังกล่าวเป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนอง หรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๙ ในคดีแพ่ง และศาลได้มีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บุริมสิทธิแล้ว หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ตรวจสอบแล้วพบว่า ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่จะต้องดำเนินการขายทอดตลาดนั้นอยู่ระหว่างการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง หรือศาลในคดีแพ่งได้ออกหมายบังคับคดีไว้แล้วแต่ยังไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้นแล้วให้จัดทำบัญชีแสดงรายการรับ-จ่ายเงินโดยคำนวณดอกเบี้ยถึงวันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด และหากมีเงินเหลือให้ส่งเข้ามาในคดีล้มละลาย

ข้อ ๒ ในกรณีที่คดีล้มละลายนั้นเป็นคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สินอื่น นอกเหนือจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จรรยาจนงดดำเนินการสำนวนคำขอรับชำระหนี้ไว้ และดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๕ ของคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๔๕/๒๕๕๔ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนกลาง ต่อไป

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงพอที่จะทำการแบ่งทรัพย์สินได้ หากเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือ มาตรา ๙๖ (๓) ได้รับชำระหนี้ในคดีแพ่งยังไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการทำความเข้าใจในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าว โดยในการคำนวณหนี้ของเจ้าหนี้ที่จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือ มาตรา ๙๖ (๓) ให้คำนวณดอกเบี้ยในส่วนที่ขาดถึงเพียงวันพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลงชื่อ) วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ

(นายวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ)

อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงหราชราพันธ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

เนติชัย คัด

ไกรสร ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี
ที่ ๕๐๑/๒๕๕๔

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพินิจงานพิทักษ์ทรัพย์ เกี่ยวกับวิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายว่าด้วยการขายรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๘๑/๒๕๕๔ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๒. ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) โดยมูลหนี้ดังกล่าวเป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีประกันได้ฟ้องบังคับจำนอง หรือขอรับชำระหนี้บุริมสิทธิ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๙ ในคดีแพ่ง และศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้บุริมสิทธิแล้ว หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ตรวจสอบพบว่า ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่จะต้องดำเนินการขายทอดตลาดนั้นอยู่ระหว่างการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง หรือศาลในคดีแพ่งได้ออกหมายบังคับคดีไว้แล้วแต่ยังไม่มีการบังคับเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีเอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้น และหากมีเงินเหลือให้ส่งเข้ามาในคดีล้มละลาย

๓. การจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่าย ในกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้มีประกันในคดีแพ่ง โดยให้กองคำนวณเงินในคดีแพ่งดำเนินการจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่าย ดังนี้

๓.๑ กรณีตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ เจ้าหนี้มีประกันประสงค์จะบังคับในคดีแพ่ง โดยมีได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดีล้มละลาย และจะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและออกหมายบังคับคดีแล้วกองคำนวณเงินในคดีแพ่งต้องพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลประกอบการคำนวณมูลหนี้ประธานที่มีการจำนองเป็นหลักประกันเท่านั้น หากเอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้โจทก์นำส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการคำนวณมูลหนี้และวงเงินจำนองตามสัญญาจำนอง โดยคำนวณดอกเบี้ยได้ถึงวันขายทอดตลาด และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

/๓.๒ กรณีเจ้าหนี้...

-๒-

๓.๒ กรณีเจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) มาตรา ๙๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ หากมูลหนี้ตามคำพิพากษาหรือตามหมายบังคับคดีในคดีแพ่งบางคดีมีมูลหนี้หลายมูลหนี้ ทั้งมูลหนี้จำนองและมูลหนี้สามัญ หรือบางคดีเจ้าหนี้ได้ยื่นฟ้องเป็นมูลหนี้เดียว โดยมีได้แยกมูลหนี้จำนองหรือมูลหนี้สามัญ หากเอกสารที่ปรากฏในสำนวนคดีแพ่งไม่สามารถจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่ายได้ ให้กองคำนวณเงินในคดีแพ่งแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง (หากมี) เพื่อประกอบการคำนวณมูลหนี้ประธานและวงเงินจำนอง โดยคำนวณดอกเบี้ยถึงวันพิทักษ์ทรัพย์และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๓.๓ กรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราวและภายหลังต่อมาศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด การจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่าย ให้กองคำนวณเงินในคดีแพ่ง คำนวณดอกเบี้ยถึงวันพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

๔. ในกรณีที่คดีล้มละลายนั้นเป็นคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน นอกเหนือจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดรายงานงดดำเนินการสำนวนคำขอรับชำระหนี้ไว้และดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๕ แห่งคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๔๔๕/๒๕๔๙ เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนกลาง ต่อไป

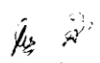
๕. ในกรณีที่มีทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงพอที่จะทำการแบ่งทรัพย์สินได้ หากเจ้าหนี้มีประกันตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) ได้รับชำระหนี้ในคดีแพ่งยังไม่ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการทำความเข้าใจในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าว โดยในการคำนวณหนี้ของเจ้าหนี้ที่จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖ (๒) หรือมาตรา ๙๖ (๓) ให้คำนวณดอกเบี้ยในส่วนที่ขาดถึงเพียงวันพิทักษ์ทรัพย์

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

(ลงชื่อ) วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ
(ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)
อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นายไกรสร สิงห์ราชวรพันธ์)
นายการสำนักงานวางทรัพย์กลาง

ยุพาภรณ์ คัด
ไกรสร ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๑ /๒๕๖๒

เรื่อง การปฏิบัติงานบังคับคดีล้มละลายในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้อันมีประกันตามมาตรา ๔๖ (๔)

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในสำนวนคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้อันมีประกันตามมาตรา ๔๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย เหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมีคำสั่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ ๑. ในกรณีเจ้าหนี้อันมีประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๔๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ให้เจ้าหนี้ตีราคาหลักประกันมาในคำขอรับชำระหนี้ซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้ของตนแล้วเงินยังขาดอยู่เพียงใดต้องระบุให้ชัดเจน รวมทั้งนำส่งยานหลักฐานเกี่ยวกับหนี้สินและทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เช่น สำเนาเอกสารสิทธิ สัญญาจำนอง จาน้ำ ภาพถ่ายทรัพย์สินปัจจุบัน แผนที่ตั้งทรัพย์สิน ราคาประเมินราชการที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ราคาประเมินของบริษัทเอกชนที่เป็นสมาชิกในสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย หรือสมาคมอื่นในลักษณะเดียวกันที่ได้จัดทำการประเมินไว้เป็นปัจจุบันไม่เกิน ๑ เดือน และ การ์ดบัญชี เป็นต้น และเอกสารเกี่ยวกับมูลหนี้ที่มีประกันทั้งในส่วนของผู้หนี้และผู้หนี้อื่นร่วมทุกราย

ข้อ ๒. เมื่อเจ้าหนี้อันมีประกันยื่นคำขอรับชำระหนี้ที่ผ่านคำคู่ความหรือสำนักงานบังคับคดีส่วนภูมิภาคแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอรับชำระหนี้ดำเนินการส่งคำขอรับชำระหนี้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อพิจารณาในทันที

ข้อ ๓. ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาว่าราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่เจ้าหนี้อื่นตีราคานั้นเป็นราคาที่สมควรหรือไม่ โดยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เปรียบเทียบราคาทรัพย์สินหลักประกันระหว่างราคาประเมินของบริษัทเอกชนที่เป็นสมาชิกในสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย หรือสมาคมอื่นในลักษณะเดียวกันที่ได้จัดทำการประเมินไว้เป็นปัจจุบันไม่เกิน ๑ เดือน กับราคาประเมินตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้ในการประเมินประกอบการยึดทรัพย์สิน ราคาใดสูงกว่าให้ถือราคานั้นเป็นราคาที่สมควร

ข้อ ๔. เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาได้แล้วว่า ราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่เจ้าหนี้อื่นตีราคานั้นเป็นราคาที่สมควรหรือไม่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๔.๓ กรณี...

๔.๑ กรณีเป็นราคาที่สมควร ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งยินยอมให้ทรัพย์สิน อันเป็นหลักประกันตกเป็นสิทธิแก่เจ้าหนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกเก็บค่าธรรมเนียมโดยคำนวณ จากราคาที่สมควรดังกล่าวและค่าใช้จ่ายจากเจ้าหนี้ และออกหนังสือโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่เจ้าหนี้ต่อไป โดยแจ้งคำสั่งให้แก่โจทก์ และจำเลยที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทราบต่อไป โดยไม่ต้องรอ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ก่อน

กรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้น้อยกว่าราคาที่สมควร หรือมีคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้บูริมสิทธิ์น้อยกว่าราคาที่สมควร หรือมีคำสั่งยกค่าชอรับชำระหนี้ จะต้องกำหนด ให้เจ้าหนี้ชดใช้ส่วนต่างด้วย

๔.๒ กรณีเป็นราคาที่ไม่สมควร ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติตาม มาตรา ๙๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ต่อไป

ข้อ ๕. บรรดาส่วนหนี้ที่ล้มละลาย กรณีบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา ๙๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ๒๕๔๓ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผล บังคับใช้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการบังคับคดีต่อไป

อนึ่ง คำสั่งหรือบันทึกข้อความใดที่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ให้ถือปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(ลงชื่อ) รื่นวดี สุวรรณมงคล
(นางสาวรื่นวดี สุวรรณมงคล)
อธิบดีกรมบังคับคดี

สำเนาถูกต้อง

(นางภารดี เหมือนตราฐ ภูพันธ์ศรี)

นิติกรชำนาญการพิเศษ

เพ็ญทิพย์ คัด
ทัศนาวลัย ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๑๗ / ๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

ด้วยกรมบังคับคดีได้จัดทำโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อศึกษาสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้และปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายของประเทศไทยซึ่งมีผลต่อการจัดอันดับความยากง่ายในการเข้าทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยธนาคารโลก ซึ่งจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการคดีของต่างประเทศ

เพื่อให้โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. นายทรงธรรม พูนเกษมทรัพย์
รองอธิบดีกรมบังคับคดี	ที่ปรึกษา
๒. นางสาวสายรุ้ง มารมย์
ผู้อำนวยการกองบังคับคดีล้มละลาย ๕	ประธานคณะทำงาน
๓. นางสาววิฉินทร สุจิรัตนวิมล
นิติกรชำนาญการพิเศษ กองบังคับคดีล้มละลาย ๖	คณะทำงาน
๔. นายก่อเกียรติ ยศเจริญ
นักวิชาการการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ กองติดตามและเฉลี่ยทรัพย์สินในคดีล้มละลาย	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	คณะทำงาน
๖. นายจตุพงษ์ เสถียรกาล
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๒	คณะทำงาน
๗. นางสาวกรรณิการ์ สุภาพงษ์
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๖	คณะทำงาน
๘. นางสาวพิมพ์มาศ ดวงมี
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๔	คณะทำงาน
๙. นางสาวพิชญา ทวีประดิษฐ์ผล
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๑	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวสุชาอร นครไทยภูมิ
นิติกรปฏิบัติการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๕	คณะทำงาน

๑๓. นางสาวปวีณา ใจคำวัง คณะทำงาน
 นิติกรปฏิบัติการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๓
๑๒. นายณัฐวุฒิ แปนน้อย คณะทำงาน
 นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
๑๓. นางสาวทัศนาวลัย กุสุโมทย์ คณะทำงานและเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการพิเศษ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๔. นางสาวเพ็ญทิพย์ จาตุรงค์ภักดิ์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๕. นางสาวดาเนียร วิทยากุล คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๖. นายชนอศิลป์ สุวรรณบุรีกุล คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรปฏิบัติการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน

อำนาจหน้าที่

๑. จัดทำแบบสำรวจข้อมูลส่วนงานการบังคับคดีล้มละลายในคดีที่มีทรัพย์สิน
๒. รวบรวมแบบสำรวจข้อมูลส่วนงานการบังคับคดีล้มละลายในคดีที่มีทรัพย์สิน เพื่อทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ นำเสนอวิธีจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศบังคับคดีล้มละลายต่อไป
๓. ศึกษาแนวทางการบังคับคดีล้มละลาย และการบริหารจัดการคดีล้มละลายของต่างประเทศ
๔. ดำเนินการด้านอื่นๆในส่วนที่เกี่ยวข้องให้โครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
๕. มีอำนาจในการตั้งคณะอนุทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายหรือมอบหมายผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อดำเนินการด้านต่างๆ ตามที่คณะทำงานได้มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

สำเนาถูกต้อง

 (นางสาวดาเนียร วิทยากุล)
 นิติกรชำนาญการ

(ลงชื่อ) รื่นวดี สุวรรณมงคล
 (นางสาวรื่นวดี สุวรรณมงคล)
 อธิบดีกรมบังคับคดี

ดาเนียร คัต
 ทัศนาวลัย ทาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ ๑๖๕/๒๕๖๐

เรื่อง ยกเลิกคำสั่งและแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

อนุสนธิคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๑๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อศึกษาสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้และปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายของประเทศไทยซึ่งมีผลต่อการจัดอันดับความยากง่ายในการเข้าทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยธนาคารโลก ซึ่งจะทำการศึกษาร่วมกับการบริหารจัดการคดีของต่างประเทศ นั้น

เนื่องจากคณะทำงานได้มีการโยกย้ายประกอบกับการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๑๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ขึ้นใหม่ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

๑. นายทรงธรรม พูนเกษมทรัพย์
รองอธิบดีกรมบังคับคดี	ที่ปรึกษา
๒. นางสาวสายรุ้ง มารมย์
ผู้อำนวยการกองบังคับคดีล้มละลาย ๕	ประธานคณะทำงาน
๓. นางสาววิฉินพร สุจิรัตนวิมล
นิติกรชำนาญการพิเศษ กองบังคับคดีล้มละลาย ๖
รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบังคับคดีล้มละลาย	คณะทำงาน
๔. นายก่อเกียรติ ยศเจริญ
นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการพิเศษ กองติดตามและเฝ้าระวังทรัพย์สินในคดีล้มละลาย	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	คณะทำงาน
๖. นายอรุณพงษ์ เสถียรกาล
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๒	คณะทำงาน
๗. นางสาวกรรณิการ์ สุภาพงษ์
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๖	คณะทำงาน
๘. นางสาวกชกร เพชรสมุทร
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๓	คณะทำงาน
๙. นางสาวพิมพ์มาศ ดวงมี
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๔	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวพิชญา ทวีประดิษฐ์ผล
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๑	คณะทำงาน

๑๓. นางสาวสุชาอร นครไทยภูมิ คณะทำงาน
 นิติกรปฏิบัติการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๕
๑๒. นายณัฐวุฒิ เป็นน้อย คณะทำงาน
 นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
๑๓. นางสาวทัศนาวลัย กุสุโมทย์ คณะทำงานและเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการพิเศษ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๔. นางสาวเพ็ญทิพย์ จาตุรงค์เกาศัลย์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๕. นางทัศนพร จินันทยุยา คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๖. นางสาวตณีย์ร วิทยากุล คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๗. นายชนาธิป อูวนานูรักษ์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
 นิติกรปฏิบัติการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน

อำนาจหน้าที่

๑. จัดทำแบบสำรวจข้อมูลส่วนการบังคับคดีล้มละลายในคดีที่มีทรัพย์สิน
๒. รวบรวมแบบสำรวจข้อมูลส่วนการบังคับคดีล้มละลายในคดีที่มีทรัพย์สิน เพื่อทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ นำเสนอวิธีจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศบังคับคดีล้มละลายต่อไป
๓. ศึกษาแนวทางการบังคับคดีล้มละลาย และการบริหารจัดการคดีล้มละลายของต่างประเทศ
๔. ดำเนินการด้านอื่นๆในส่วนที่เกี่ยวข้องให้โครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
๕. มีอำนาจในการตั้งคณะอนุทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายหรือมอบหมายผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อดำเนินการด้านต่างๆ ตามที่คณะทำงานฯ ได้มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

สำเนาถูกต้อง

 (นางสาวตณีย์ร วิทยากุล)
 นิติกรชำนาญการ

(ลงชื่อ) รินวดี สุวรรณมงคล
 (นางสาวรินวดี สุวรรณมงคล)
 อธิบดีกรมบังคับคดี

ดาเนียร คัด
 ทัศนาวลัย พาน

(สำเนา)

คำสั่งกรมบังคับคดี

ที่ กป.อ.ด./ ๒๕๖๑

เรื่อง ยกเลิกคำสั่งและแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

อนุสนธิคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๑๖๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง ยกเลิกคำสั่งและแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อศึกษาสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้และปัจจัยที่มีผลต่อสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายของประเทศไทยซึ่งมีผลต่อการจัดอันดับความยากง่ายในการเข้าทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการแก้ไขปัญหาการล้มละลาย (Resolving Insolvency) โดยธนาคารโลก ซึ่งจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการคดีของต่างประเทศ นั้น

เนื่องจากคณะทำงานได้มีการโยกย้ายประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงให้ยกเลิกคำสั่งกรมบังคับคดีที่ ๑๖๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ขึ้นใหม่ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ดังต่อไปนี้

๑. นางสาวสายรุ้ง มารมย์
รองอธิบดีกรมบังคับคดี	ที่ปรึกษา
๒. นางสาววิฉิรินทร์ สุจิรัตนวิมล
ผู้อำนวยการกองบังคับคดีล้มละลาย ๖	ประธานคณะทำงาน
๓. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	คณะทำงาน
๔. นายอรุพงษ์ เสถียรกาล
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๒	คณะทำงาน
๕. นางสาวกรรณิการ์ สุภาพงษ์
นิติกรชำนาญการ สำนักงานบังคับคดีจังหวัดปทุมธานี	คณะทำงาน
๖. นางสาวยุพา อ่ำสะอาด
นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ กองติดตามและเฉลี่ยทรัพย์สินในคดีล้มละลาย	คณะทำงาน
๗. นางสาวกชกร เพชรสมุทร
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๓	คณะทำงาน
๘. นางสาวพิมพ์มาศ ดวงมี
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๔	คณะทำงาน
๙. นางสาวพิชญา ทวีประดิษฐ์ผล
นิติกรชำนาญการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๑	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวสุชาอร นครไทยภูมิ
นิติกรปฏิบัติการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๕	คณะทำงาน

๑๑. นางสาวพรวิภา ภักดีอาษา คณะทำงาน
นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ กองติดตามและเฉลี่ยทรัพย์สินในคดีล้มละลาย
๑๒. นายณัฐวุฒิ แป้นน้อย คณะทำงาน
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
๑๓. นางสาวทัศนาวลัย กุลโมทย์ คณะทำงานและเลขานุการ
นิติกรชำนาญการพิเศษ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๔. นางทัศนพร จินันทุยา คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นิติกรชำนาญการพิเศษ กองฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
๑๕. นางสาวเพ็ญทิพย์ จาตุรงค์ภักดิ์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๖. นางสาวดาเนียร วิทยากุล คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นิติกรชำนาญการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน
๑๗. นายภิตติศักดิ์ ศิริสุทธิเดชา คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นิติกรปฏิบัติการ กองบังคับคดีล้มละลาย ๔

อำนาจหน้าที่

๑. จัดทำแบบสำรวจข้อมูลส่วนงานการบังคับคดีล้มละลายในคดีที่มีทรัพย์สิน
๒. รวบรวมแบบสำรวจข้อมูลส่วนงานการบังคับคดีล้มละลายในคดีที่มีทรัพย์สินเพื่อทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ นำเสนอวิธีจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อไปบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของระบบสารสนเทศบังคับคดีล้มละลายต่อไป
๓. ศึกษาแนวทางการบังคับคดีล้มละลาย และการบริหารจัดการคดีล้มละลายของต่างประเทศ
๔. ดำเนินการด้านอื่นๆในส่วนที่เกี่ยวข้องให้โครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
๕. มีอำนาจในการตั้งคณะอนุทำงานโครงการวิจัยสัดส่วนที่เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายหรือมอบหมายผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อดำเนินการด้านต่างๆ ตามที่คณะทำงานฯ ได้มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวดาเนียร วิทยากุล)
นิติกรชำนาญการ

(ลงชื่อ) รื่นวดี สุวรรณมงคล
(นางสาวรื่นวดี สุวรรณมงคล)
อธิบดีกรมบังคับคดี

ดาเนียร คัด
ทัศนาวลัย ทาน